

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST

ŽIVO VIRELO

Hrvatski institut za liturgijski pastoral pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji • GOD. XLIII • CIJENA: 2 €

SABRANOST
od 5. srpnja do 8. kolovoza 2026.

Ernst Oppler,
U molitvi, oko 1900.

God. XLIII. (2026.)
Liturgijsko-pastoralni list
za promicanje liturgijske obnove

Glavni i odgovorni urednik:
Mario Kopjar

Uredničko vijeće:
Mario Kopjar, Zvonko Pažin,
Ivica Raguž, Milan Dančuo,
Ivan Bingula

Predsjednik uredničkog vijeća:
mons. Zdenko Križić

Uredništvo:
Mario Kopjar, Vječna Tadić Stepinac

Grafička priprema:
Siniša Kolar, HILP

Izdavač i nakladnik:
Hrvatski institut za liturgijski pastoral
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji
Ksaverska cesta 12a
10000 ZAGREB

Telefon: 01 5635 050
e-mail: hilp@hilp.hr
www.hilp.hr

Tisak:
Denona d.o.o., Zagreb

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST Živo vrelo

UREDNIKOVA RIJEČ

Sabrani pred Bogom 1

NAŠA TEMA: SABRANOST

Milan Dančuo: Liturgija i unutarnja sabranost vjernikā 2
Hrvoje Zovko: Djelatno udioništvo i sabranost u liturgiji:
prema teologiji uronjenosti u slavljeno otajstvo 8

OTAJSTVO I ZBILJA

Biblijsko-teološka razmišljanja:
A. Japundžić, N. Vranješ, A. Vučković, D. Runje, S. Jerčić, I. Jurić
Četrnaesta nedjelja kroz godinu 16
Petnaesta nedjelja kroz godinu 20
Šestnaesta nedjelja kroz godinu 24
Sedamnaesta nedjelja kroz godinu 28
Osamnaesta nedjelja kroz godinu 32
Preobraženje Gospodinovo 36

U DUHU I ISTINI

Miroslav Martinjak: Ti si, Gospodine, dobar 40

Sabrani pred Bogom

Čovjek našega vremena okružen je bezbrojnim glasovima. Dan započinje zvukovima koji ga bude i pozivima koji od njega nešto traže, a završava mnoštvom dojmova koji se talože u pamćenju, a da pritom ne uspijevaju pronaći svoje mjesto u dubljem smislu njegova života. Raspršen između obveza, susreta, briga i očekivanja, čovjek se lako navikne živjeti na površini stvarnosti, krećući se od jednoga poticaja do drugoga, od jednoga zadatka do sljedeće obveze, noseći u sebi tihu čežnju za mirom i nutarnjim skladom.

Dok trube suvremenoga svijeta neprestano pozivaju čovjeka prema novim sadržajima, novim iskustvima i novim željama, zvona Crkve stoljećima odjekuju kao poziv na povratak vlastitomu srcu. Njihov se zvuk ne nameće snagom niti nadglasava buku svijeta, strpljivo podsjećajući da se najvažniji susreti rađaju u dubini u kojoj čovjek susreće Boga. U odjeku toga poziva rađa se sabranost – polagani prijelaz iz svijeta raspršenosti u prostor susreta, iz buke prolaznosti u ozračje vječnosti koja čovjeka privlači ljepotom svoje blizine. U tom prostoru raspršeni se dijelovi života polako okupljaju oko onoga što je bitno, a svakodnevnica otkriva dubinu, koju je buka svijeta često skrivala.

Svaka istinska sabranost u sebi nosi nešto od hodočašća. Poput hodočasnika kojemu se, što više odmiče od buke putova, sve jasnije otvara smisao njegova hoda, čovjek polako ulazi u prostor tišine i osluškivanja. Ondje otkriva Boga koji mu dolazi ususret, koji ga sabire iz raspršenosti svakodnevice i vodi prema punini života.

U svjetlu toga susreta, liturgijsko slavlje otkriva svoje otajstveno značenje. Sve što se u njemu događa upućuje prema stvarnosti koja ostaje skrivena očima, a ipak je stvarnija od svega što možemo dodirnuti. Liturgija dopušta čovjeku da, makar na trenutak, prepozna kako je njegovo postojanje obuhvaćeno Božjom prisutnošću koja prethodi svakom našem nastojanju i ostaje veća od svakoga našeg odgovora.

Upravo zato, liturgija ne udaljava čovjeka od života, nego ga vraća životu obnovljena pogleda. Tko je dopustio da ga dotakne ljepota svetoga, nosi u sebi drukčiji pogled na svijet i drukčiji odnos prema vremenu koje mu je darovano.

U euharistiji, izvoru i vrhuncu svega liturgijskog života Crkve, taj susret i ta preobrazba čovjekova pogleda dosežu svoju puninu. U njoj se vjernici okupljaju oko Krista koji ih sabire u jedno tijelo, hrane se kruhom života i već sada kušaju predokus gozbe pripremljene u punini njegova Kraljevstva. Sabranost koja započinje u tišini ljudske nutrine tako svoj vrhunac nalazi u euharistijskom zajedništvu Crkve i otvara pogled prema onoj punini života kojoj svaka liturgija teži, koju svako slavlje otajstveno naviješta i koja će se jednom u potpunosti očitovati u slavi Božjega kraljevstva.

Urednik

Liturgija i unutarnja sabranost vjernikā

MILAN DANČUO

Liturgija je posadašljenje
Kristova djela spasenja
te iziskuje sabranost
pred otajstvom.
Pred otajstvenom
stvarnošću, čovjekov prvi
i temeljni stav mora biti
unutarnja sabranost.
Ona je preduvjet da
vjernik uopće može ući u
sferu »svetoga« i postati
dionikom otajstva.

Sabranost, smirenost ili pribranost su pojmovi koji označavaju stanje u kojem čovjek nadvladava unutarnji nemir, rastresenost i rascjepkanost misli. Unutarnja sabranost odnosi se na najvišu razinu sabranosti u kojoj vjernik zaboravlja na samoga sebe i biva potpuno obuzet Božjom prisutnošću. Takva Božja prisutnost događa se u liturgiji koja nije tek izvanjska obrednost, nego otajstveno slavlje koje omogućuje preobrazbu čovjekove nutrine. Unutarnja sabranost nije tek psihološka priprema za slavlje euhanistije, nego bitni uvjet za ono što Drugi vatikanski koncil naziva »djelatnim sudjelovanjem« (lat. *actuosa participatio*). Bez unutarnje sabranosti i tišine, vanjsko djelovanje u liturgiji gubi svoje značenje. Sabranost s jedne strane može imati prvenstveno odgojnu i egzistencijalnu ulogu nužnu modernom čovjeku da uopće preživi u svijetu buke, a s druge se strane otvara prema teocentričnoj mistici (R. Guardini). Unutarnja sabranost je čin u kojemu vjernik prestaje »izvoditi« liturgiju te dopušta da sama liturgija postane *Opus Dei*, odnosno Božje djelo u njemu (J. Ratzinger). Liturgija je posadašljenje Kristova djela spasenja te iziskuje sabranost pred otajstvom. Pred otajstvenom stvarnošću, čovjekov prvi i temeljni stav mora biti unutarnja sabranost. Ona je preduvjet da vjernik uopće može ući u sferu »svetoga« i postati dionikom otajstva (O. Casel). Božja Riječ u liturgiji zahtijeva »prostor u kojem može odjeknuti«. Taj prostor je čovjekova unutarnja sabranost. Ako nakon čitanja Svetog pisma ne nastupi sabrana tišina, Riječ ostaje na površini i ne donosi plod (L. Bouyer). Polazeći od navedenih autora, u ovim razmišljamo polazimo od unutarnje sabranosti kao preduvjeta za djelatno sudjelovanje u liturgiji.

Sabranost: preduvjet za slavlje

Šutnja i sabranost temeljni su preduvjeti za prevladavanje unutarnjeg nemira i čovjekove rastresenosti. Šutnja prevladava buku i omogućuje tišinu u čovjeku koji je kadar govoriti, ali svjesno bira slušati. Sabranost kao pobjeda nad rastresenošću i nemirom

potiĉe na djelovanje i sudjelovanje. Ćovjekova pozornost primarno je usmjerena prema mnoštvu vanjskih podražaja što dovodi do poteškoća u koncentraciji i pažnji, promjenama u emocijama i nestalnosti volje. Suvremeni naĉin života obilježen je pretjeranom stimulacijom i stalnom izloženošću površnim i snažnim vanjskim podražajima poput sadržaja s interneta, društvenih mreža ili marketinga. Kad ĉovjek ne moţe procesuirati takvu koliĉinu informacija dolazi do nemira i gubitka unutarnjeg središta. Ovaj se nedostatak oĉituje kroz egzistencijalnu prazninu u kojoj ĉovjek Źivi u sferi sluĉajnog i izvanjskog. Kontinuirano ima potrebu za senzacijama i traga za novim podražajima radi kompenzacije unutarnje otuĉenosti. Pojavljuje se i hiperaktivnost kao posljedica nelagode pri susretu s tišinom i radi nemogućnosti suoĉavanja sa samim sobom. Sabranost pred takvim izazovima djeluje kao integrativni proces. Oznaĉava povlaĉenje pozornosti od vanjske rastresenosti, zasićenosti podražajima i nemira te donosi reintegraciju ĉovjekova duha u vlastito središte. Sabranost stoga nije jednostavna odsutnost onoga što ometa ĉovjeka, nego aktivno usmjeravanje pozornosti prema onome što je bitno, ĉime se ĉovjeku vraća unutarnja dubina i Źivotna snaga.

Kriza sabranosti moţe se prepoznati i kod vjernika koji sudjeluju u liturĹijskim slavlĹima. Unutarnji nemir oĉituje se kroz izvanjske geste i kretnje koje vjernici ĉine nehotiĉno ili ponavljaju bez razumijevanja njihova znaĉenja. Ćesto su mislima odsutni tijekom slavlja, a razumijevanje liturĹijskih tekstova i simbola ostaje na naĉelnoj razini. Ćak i uz prividnu izvanjsku disciplinu, nedostatak unutarnje sabranosti onemogućuje i vanjsko djelatno sudjelovanje vjernikā u dinamici okupljene zajednice. Po naĉinu kako vjernici pjevaju i govore, po naĉinu ĉitanja i slušanja i po samom drţanju moţe se primijetiti da ĉesto nisu doista prisutni, da liturgija ne ispunjava njihovo Źivotno mjesto i vrijeme. Postizanje unutarnje sabranosti pomaţe vjerniku da otkrije otajstvenu i preobrazbenu

BoŹja Rijeĉ u liturgiji zahtijeva »prostor u kojem moţe odjeknuti«. Taj prostor je ĉovjekova unutarnja sabranost. Ako nakon ĉitanja Svetog pisma ne nastupi sabrana tišina, Rijeĉ ostaje na površini i ne donosi plod (L. Bouyer).

Vjernik koji redovito kasni ili stiže u zadnji čas na slavlje nikada se ne može pripremiti i sabrati na pravi način da postane uistinu dionik slavlja.

snagu liturgije. Sabranost nije samo puko izbjegavanje rastresenosti ili bježanje od podražaja, ona je zapravo protuteža svakodnevnoj rastresenosti i usmjerenosti na mnoštvo izvanjskih stvari. Omogućuje otkrivanje života u svojoj dubini i snazi te povratak u nutrinu kao svjesno vraćanje duhovnog čovjeka u vlastito središte. Temelj je autentičnog postojanja jer samo vjernik koji je sabran uistinu postaje »budan« za ono bitno, sposoban za djelatno sudjelovanje i autentičan kršćanski život.

Sabranost tako postaje važan preduvjet za istinsko slavljenje liturgije. Razgovori o liturgijskim tekstovima, simbolima i obredima nemaju veliku vrijednost ako nedostaje polazna pretpostavka za njihovo razumijevanje, a to je sabrana nutrina. Sabranost ne nastaje sama od sebe, nego ju je potrebno i vježbati. Kako bi se postigla sabranost prije samoga slavlja, postoji za vjernika nekoliko konkretnih koraka. Najprije je potrebno doći na vrijeme u crkvu kako bi se uspostavila unutarnja duhovna ravnoteža i vjernik smirio od izvanjskog nemira i nereda. Vjernik koji redovito kasni ili stiže u zadnji čas na slavlje nikada se ne može pripremiti i sabrati na pravi način da postane uistinu dionik slavlja. Zatim je potrebno osvijestiti trenutak. Vjernik treba biti svjestan da je sada na slavlju, da ne razmišlja o drugim stvarima i poslovima, nego da se posvetiti sudjelovanju u slavlju jer je u tom trenutku jedino to važno. Na kraju, nužna je ustrajna vježba protiv rastresenosti vraćanjem misli i pažnje na sadašnji trenutak slavlja. Rastresenost pripada čovjekovoj prolaznosti, dok sabranost i mir pripadaju vječnosti. Budući da u svojoj najdubljijoj nutрини vjernik nosi dio vječnoga, ljudski duh ima moć nadvladati nemir i pronaći istinsko jedinstvo i zajedništvo s Bogom.

Sabranost i djelovanje

Iz unutarnje sabranosti proizlazi čovjekovo ispravno držanje i dobro djelovanje. Smisao djelovanja nije samo u tome da se nešto izvanjsko čini. U svemu onome što čovjek čini, djelovanje će biti u onoj mjeri valjano u kojoj čovjek u svojoj nutрини ima u njemu udjela. Liturgija na sličan način pokazuje da liturgijska molitva mora biti podržana unutarnjom sabranošću vjernika. Onaj tko nije upoznat s liturgijskim molitvama često ih smatra teološkim formulama, ali molitva ima snagu unutarnjeg prosvjetljenja, može odjeknuti i prodrijeti u um. Da se ostvari takva liturgijska djelotvornost, konstitucija *Sacrosanctum Concilium* ističe nužnost da vjernici pristupaju liturgijskim slavlјima s raspoloženjem pravoga duha, a svoju pamet usklade s glasom kako bi mogli u slavlјima sudjelovati s poznavanjem, djelatno i plodotvorno (usp. SC 11). Konstitucija nadalje naglašava da vjernici »ne prisustvuju tom otajstvu vjere poput tuđinaca ili nijemih gledatelja, nego da time što to po obredima i molitvama dobro shvaćaju, svjesno, pobožno i djelatno sudjeluju u svetome činu« (SC 48).

Primjećuje se međutim da su vjernici često fizički u crkvi, dok su im misli, brige i planovi potpuno drugdje. No što se vjernik više otvara otajstvenoj snazi liturgije, to više zahtijeva njegovu potpunu prisutnost i sabranost. Biti sabran znači ne dopustiti mislima da lutaju, nego se svim svojim bićem, svojom pažnjom i ljubavlju usmjeriti na ono što se događa u trenutku slavlja. To nije tek površna koncentracija, već sabiranje cijeloga bića u njegovo središte kako bi se vjernik otvorio zajedništvu s Bogom i djelovao na autentičan način. Za razliku od privatne molitve koja se može obavljati bilo gdje, liturgija je slavlje cijele kršćanske zajednice okupljene u svetom prostoru. Ona počiva na otajstvenoj stvarnosti da je Bog doista prisutan u svojoj Crkvi. Liturgija započinje u onom trenutku kada čovjek svjesno odgovori na tu stvarnost i dođe u Božju prisutnost. To je nemoguće učiniti ako je vjernik rastresen. Samo sabran čovjek može u svom duhu i srcu prepoznati Božju nazočnost i na njegovu nazočnost uzvratiti djelotvornom ljubavlju. Za to vjernik mora doista i biti u slavlju tijelom, dušom, mislima i s pozornošću.

Sabranost omogućuje ispravno vanjsko držanje i obredno djelovanje jer prisutnost u crkvi nije samo fizička činjenica. Vjernikovo tijelo izražava njegovu nutrinu, a svako liturgijsko držanje i gesta imaju svoj duboki teološki smisao. Sjedenje nije tek usputno opuštanje ili odmaranje, ono je stav sabranog i pažljivog osluškivanja Božje riječi. Klečanje predstavlja svjesno žrtvovanje vjernikova uspravnog dostojanstva pred Bogom te postaje čin poniznosti i priznavanja Božje veličine. Stajanje je simbolički i duhovni stav strahopoštovanja pred Gospodinom i iskazuje spremnost na nasljedovanje. Znak križa primjerice ne smije biti usputna ili mehanička gesta prema kojoj smo ravnodušni. To je duboka gesta kojom vjernik dotiče svoje tijelo znakom Kristove smrti, svoju dušu prožima otkupljenjem i stavlja se na raspolažanje Božjoj ljubavi. Vjernik ne dolazi u crkvu samo da bi bio na slavlju euharistije što nerijetko znači tek pasivno promatranje bez stvarnog sudjelovanja. Vjernici su pozvani djelatno sudjelovati i doživjeti otajstveni susret s Kristovim djelom spasenja. Sve što čine u crkvi, od samog ulaska, preko svake liturgijske geste pa do primanja pričesti, postaje istinsko slavlje tek onda kada izvire iz unutarnje sabranosti i pozornosti vjernikova duha.

Kršćanska zajednica okupljena u svetom prostoru

Primanje pričesti

Sabranost i sudjelovanje

Termin »sudjelovanje« (lat. *participatio*) već se i prije Drugoga vatikanskog koncila promatrao kao unutarnje raspoloženje vjernika koji svoju osobnu molitvu trebaju povezati s liturgijskim slavljem i obredima. Cilj je da mogu moliti, ujedinjeni sa svećenikom, istim riječima kao i cijela Crkva, odnosno vjernici mole istim riječima i istim značenjem kao Crkva. Ali to unutarnje sudjelovanje odgovara vanjskom koje se pokazuje u njihovim dijaloškim odgovorima na riječi svećenika kako bi liturgija postala sveti čin, čak i izvana, u kojem svi okupljeni vjernici mogu istinski sudjelovati.

Na taj način liturgija postaje, također izvana, sveto djelovanje u kojem svi stvarno sudjeluju, što se upravo događa putem liturgijskog dijaloga ili pjevanja. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium* zatim govori na više mjesta o djelatnom sudjelovanju (lat. *participatio actiosa*). Istaknuto je da se unutarnje i vanjsko sudjelovanje mora promatrati kao jedinstveno: »Neka pastiri duša marljivo i strpljivo uznastoje oko liturgijske pouke te djelatnoga kako unutrašnjega tako i vanjskoga sudjelovanja vjernika, već prema njihovoj dobi, prilikama, načinu života i stupnju vjerske kulture« (SC 19).

Uzimajući u obzir konkretno liturgijsko slavlje okupljene zajednice, potrebno je njegovati usklađenost unutarnjeg i vanjskog sudjelovanja. Djelatno sudjelovanje ne znači ni besmisleni aktivizam ni duhovni intimizam. Kada Koncil definira *actiosa participatio* kao unutarnje i vanjsko, udaljuje se od duhovnog intimizma i dematerijalizacije što je strano naravi same liturgije. Prava je karakteristika liturgije da su unutarnje i vanjsko nerazdvojno povezani i da liturgija ne znači samo unutarnju molitvu, nego ozbiljno uzima u obzir i tjelesnost ljudske osobe. Djelatno sudjelovanje u liturgiji znači ponajprije plodonosno udioništvo u otajstvenom događaju koji se posadašnjuje u liturgijskom slavlju: postaje dioništvo u Kristovoj muc, smrti i uskrsnuću. Kristova žrtva na križu i njegov dar ljubavi postaje stvarnost za život vjernika jedino kroz darivanje njegova vlastitoga života Bogu. Djelatno sudjelovanje ne znači izravnu razumljivost na razini čovjekova uma, nego ponajprije stanje dodirnutosti u dubini vlastite duše i srca koja polazeći od unutarnje sabranosti dolazi

do izražaja sudjelovanjem u liturgijskim molitvama, obredima i gestama. Sabrano sudjelovanje u liturgiji stoga je više od pukog praćenja tekstova, molitvi, obreda i gesti. Usmjereno je prema dubokoj duhovnoj dimenziji liturgije te se radi o svjesnom, dje-latnom i duhovno plodnom sudjelovanju u liturgiji.

Liturgija je prvenstveno djelovanje i činjenje. Isus je euhari-stiju ustanovio riječima: »Ovo činite meni na spomen« (Lk 22,19). U njezinom se središnjem dijelu odvija konkretna radnja: prinose se darovi, moli se euharistijska molitva, lomi se kruh te se prima pričest. Zato zadaća vjernika nije samo slušanje i izgovaranje tek-stova, nego djelatno sudjelovanje u takvoj obrednoj dinamici, što je nemoguće bez unutarnje sabranosti. Sudjelovati u euharistiji znači doživjeti ono što se proslavlja. Događa se Kristovo otajstvo u koje se svi trebaju uključiti kroz molitvu, slavljenje i zahvalu. To se može ostvariti na način da se najprije u nutrini osvijesti što se događa, a zatim se ostvaruje kroz vjernikovo djelovanje i sudjelovanje. Vjernici su pozvani biti aktivni sudionici, a ne samo pasivni promatrači. Potrebno je prevladati rastresenost i nemir kako bi se ušlo u središte otajstvenog događanja. Ključ za to je sabranost. Bez pribranog duha i stišanog srca, vjernik će pri-mijetiti tek pokoju riječ ili pokret, ali neće istinski živjeti slavlje euharistije. Sabranost je temelj liturgijskog čina. Izvanjske geste, kretnje, molitve i čini su važni, ali imaju smisla tek kada je ispu-njen ovaj temeljni preduvjet.

Zaključne misli

Liturgija se promatra kao otajstvena komunikacija između Boga i okupljene kršćanske zajednice. Bog progovara zajednici kroz svoju Riječ, utjelovljeni Logos, Isusa Krista, koji se predao na križu za spasenje, a liturgijsko slavlje postaje način na koji zajed-nica daje odgovor Bogu. Ako se sudjelovanje u liturgiji promatra kao svjesno i aktivno iz takve perspektive, onda je razumljivo da se ne može raditi samo o jednostavnom vanjskom djelovanju. Zapravo se radi o unutarnjoj sabranosti, o vjernikovoju unutar-njoj spremnosti da hoda s Isusom Kristom, kroz patnju i smrt do slave uskrsnuća. Takva unutarnja spremnost tada se ostvaruje u djelovanju i sudjelovanju u slavlju. To se konkretiziranje događa ne samo u sudjelovanju koje se odvija unutar liturgije, nego u dje-lovanju koje prodire u svaki segment vjernikova života. Djelatno sudjelovanje donosi viđenje potpunog darivanja koje ne može biti samo izvanjsko, nego obuhvaća cijeli vjernikov život, prožimajući uzajamno liturgiju i život. Udioništvo u ljubavi Isusa Krista koja ide do krajnjih granica nije nešto što prestaje čim završi liturgij-sko slavlje. Odluka da se uđe u Isusov način života i da se slijedi njegov primjer trebala bi dovesti do veće sabranosti i djelovanja u cjelovitosti vjernikova života. ■

Vjernici su pozvani biti aktivni sudionici, a ne samo pasivni promatrači. Potrebno je prevladati rastresenost i nemir kako bi se ušlo u središte otajstvenog događanja. Ključ za to je sabranost. Bez pribranog duha i stišanog srca, vjernik će primijetiti tek pokoju riječ ili pokret, ali neće istinski živjeti slavlje euharistije.

Djelatno udioništvo i sabranost u liturgiji: prema teologiji uronjenosti u slavljeno otajstvo

HRVOJE ZOVKO

Istinsko djelatno udioništvo moguće je samo ondje gdje liturgijsko djelovanje izvire iz sabranosti, vjere i uronjenosti u otajstvo.

Jedna od temeljnih oznaka liturgijske obnove Drugoga vatikanskog koncila jest zahtjev za punim, svjesnim i djelatnim udioništvom vjernika u liturgiji. Taj zahtjev nije dodatak liturgiji, nego proizlazi iz same njezine naravi. Konstitucija o svetoj liturgiji *Sacrosanctum Concilium* jasno apostrofira da Crkva žarko želi da svi vjernici budu vođeni prema punom, svjesnom i djelatnom sudjelovanju u liturgijskim slavlјima, jer to sudjelovanje zahtijeva sama narav liturgije, a kršćanski narod na njega ima pravo i dužnost po krštenju (usp. SC 14).

Međutim, povijest recepcije toga pojma pokazuje da *actuosa participatio* (djelatno udioništvo) može biti shvaćena površno. Nerijetko se poistovjećuje isključivo s izvanjskom aktivnošću: čitanjem, pjevanjem, posluživanjem, donošenjem darova, dijaloškim odgovorima ili vidljivim uključivanjem što većega broja osoba u pojedine službe. Takve aktivnosti mogu biti autentičan izraz sudjelovanja, ali same po sebi ne iscrpljuju njegovo značenje. Papa Benedikt XVI. zato u svojoj apostolskoj pobudnici *Sacramentum caritatis* upozorava da riječ »sudjelovanje« ne označava puku vanjsku aktivnost tijekom slavlja, nego ju treba razumjeti »u bitnijem smislu«, polazeći od veće svijesti o otajstvu koje se slavi i njegovu odnosu sa svakodnevnim životom (usp. SCa 52).

Istinsko djelatno udioništvo moguće je samo ondje gdje liturgijsko djelovanje izvire iz sabranosti, vjere i uronjenosti u otajstvo. Sabranost nije pasivnost, nego nutarnja raspoloživost osobe koja dopušta da ju liturgijsko slavlje oblikuje. U tom smislu, sveta šutnja, koja s jedne strane sabranost omogućuje, a s druge je njezin interpretator, nije prekid liturgijskog događanja, nego

njegov sastavni dio. Ona nije praznina između »važnijih« obrednih elemenata, nego prostor u kojemu se Božja riječ, euharistijsko otajstvo i djelovanje Duha Svetoga primaju kao dar. Njegov je karakter u liturgiji pneumatološki.

Koncilsko polazište: narav liturgije i pravo krštenika na udioništvo

Konstitucija *Sacrosanctum Concilium* postavlja teološki temelj djelatnog udioništva već u opisu liturgije kao vršenja Kristova svećeničkog djela. U liturgiji Krist nastavlja djelo našega otkupljenja; ona je djelovanje Krista Svećenika i njegova Tijela koje je Crkva (usp. SC 1-7). Zbog toga sudjelovanje vjernika nije ponajprije sociološka uključenost u zajednički obred, nego udioništvo u djelovanju samoga Krista.

Ključni koncilski tekst nalazi se u broju 14 konstitucije o svetoj liturgiji. Ondje se djelatno udioništvo opisuje kao »puno, svjesno i djelatno«. Ta tri pridjeva valja čitati zajedno. *Puno* sudjelovanje označava cjelovitost osobe i zajednice; *svjesno* upućuje na razumijevanje otajstva, obreda i vlastitoga krsnog dostojanstva; *djelatno* ne označuje tek izvanjsku okupiranost, nego stvarno uključivanje u sveto djelovanje. Koncil dodatno naglašava da je to sudjelovanje »pravo i dužnost« kršćanskoga naroda po krštenju (usp. SC 14). Time se udioništvo-participacija ukorjenjuje u onome što bismo mogli nazvati sakramentalnom antropologijom: vjernik sudjeluje jer je po krštenju ucijepljen u Krista i kao ud pridružen njegovu svećeničkom narodu.

U broju 11 *Sacrosanctum Concilium* daje važnu korekciju svakom ritualnom formalizmu. Pastiri trebaju paziti ne samo da se liturgijski čini valjano i dopušteno slave, nego i da vjernici u njima sudjeluju svjesno, djelatno i plodonosno. Pritom se traži da vjernici pristupaju liturgiji s pravim raspoloženjem, da svoj duh usklade s riječima koje izgovaraju te da surađuju s nebeskom milošću kako je ne bi uzalud primili. Ovdje se jasno vidi da koncilski pojam udioništva uključuje nutarnju dimenziju. Liturgija se ne događa samo pred vjernikom i zajednicom, nego u vjerniku i unutar zajednice; vjernik i zajednica ne promatraju obred kao stranci i nijemi promatrači (usp. *Mediator Dei*), nego bivaju uvedeni u otajstvo koje ih preobražava.

Unutarnje i vanjsko udioništvo

Koncil ne suprotstavlja unutarnje i vanjsko udioništvo. Naprotiv, u broju 19 traži da formacija vjernika za liturgijsko udioništvo bude unutarnja i vanjska, prožeta žarom i strpljenjem, te u skladu s njihovom dobi, staležom, načinom života i kulturom. Time se izbjegavaju dvije jednostranosti. Prva bi bila redukcija liturgije na puku nutrinu, kao da tjelesni stav, riječi, geste, pjesma i zajednički

Ključni koncilski tekst nalazi se u broju 14 konstitucije o svetoj liturgiji. Ondje se djelatno udioništvo opisuje kao »puno, svjesno i djelatno«. Ta tri pridjeva valja čitati zajedno. *Puno* sudjelovanje označava cjelovitost osobe i zajednice; *svjesno* upućuje na razumijevanje otajstva, obreda i vlastitoga krsnog dostojanstva; *djelatno* ne označuje tek izvanjsku okupiranost, nego stvarno uključivanje u sveto djelovanje. Koncil dodatno naglašava da je to sudjelovanje »pravo i dužnost« kršćanskoga naroda po krštenju.

Zajedničko slavljenje časoslova

odgovori nisu važni. Druga bi bila svođenje udioništva na izvanjsku aktivnost, čime bi djelovanje bilo smatrano vrhuncem udioništva.

Liturgija, po svojoj sakramentalnoj naravi, uključuje cijelog čovjeka: duh i tijelo, razum i osjećaje, glas i šutnju, osobu i zajednicu. Zato *Sacrosanctum Concilium* u broju 30 navodi konkretne oblike udioništva: poklike, odgovore, psalmodiju, antifone, pjesme, čine, geste i držanje tijela. No isti broj odmah dodaje da se u pravo vrijeme treba obdržavati i sveta šutnja. Već je ovdje jasno da je šutnja dio djelatnog udioništva, a ne njegova negacija.

Vrhunac koncilskog govora o euharistijskom udioništvu nalazi se u broju 48. Vjernici ne bi trebali sudjelovati u svetoj misi kao stranci ili nijemi promatrači, već bi trebali, razumijevajući svete obrede i molitve, sudjelovati u svetom činu svjesno, pobožno i djelatno. Koncil zatim opisuje plod toga udioništva: vjernici se poučavaju Božjom riječju, krijepe za stolom Gospodnjega Tijela, zahvaljuju Bogu te, prinoseći neokaljanu žrtvu ne samo po svećenikovim rukama nego i zajedno s njime, uče prinositi sami sebe. Ovdje se djelatno udioništvo pokazuje kao euharistijska egzistencija: sudjelovati znači biti uveden u Kristovo samodarivanje i iz njega učiti prinositi vlastiti život.

Opća uredba Rimskog misala: slavlje koje vodi prema djelatnom udioništvu

Opća uredba Rimskog misala preuzima koncilski nauk i normativno ga primjenjuje na slavlje mise. Govori nam da cijelo slavlje treba biti uređeno tako da vodi prema svjesnom, djelatnom i punom udioništvu vjernika tijelom i duhom, prožetom vjerom, nadom i ljubavlju (usp. *OURM* 18). Time se potvrđuje da djelatno udioništvo u liturgiji nije samo tehničko pitanje raspodjele službi, nego cjelovito oblikovanje slavlja u kojemu znakovi, riječi, geste, prostor, glazba i šutnja služe otajstvu.

Posebno je u ovome kontekstu korisno spomenuti broj 45, koji govori o svetoj šutnji. Uredba kaže, pozivajući se na *Sacro-sanctum Concilium* 30, da se sveta šutnja, kao dio slavlja, treba obdržavati u određeno vrijeme. Njezina narav ovisi o mjestu u slavlju: u činu pokajanja i nakon poziva na molitvu vjernici se sabiru; nakon čitanja ili homilije kratko razmatraju ono što su čuli; nakon pričesti u srcu hvale Boga i mole. Preporučuje se i šutnja prije samoga slavlja u crkvi, sakristiji i okolnim prostorima, kako bi se svi pobožno i prikladno pripravilo za sveta otajstva.

Ova uredba iznimno je važna za ispravno razumijevanje sabranosti. Sabranost nije neodređeno psihološko stanje, nego liturgijski čin pripreme i primanja. Ona ima objektivnu usmjerenost: prema pokajanju, molitvi, slušanju Riječi, euharistijskoj zahvalnosti i sjedinjenju s Kristom. Stoga šutnja nije privatizacija liturgije. Ona nije povlačenje iz zajedničkog slavlja u subjektivnu pobožnost, nego zajednički čin Crkve koja sluša, prima i odgovara.

Benedikt XVI.: protiv redukcije udioništva na aktivizam

Benedikt XVI. u postsinodalnoj apostolskoj pobudnici *Sacramentum caritatis* sustavno razrađuje pitanje pojma *actuosa participatio*. U broju 52 upozorava na moguće nesporazume u razumijevanju istoga. Udioništvo se ne odnosi na puku vanjsku aktivnost tijekom slavlja, nego ga treba razumjeti u bitnijem smislu, polazeći od svijesti o otajstvu koje se slavi i njegovu odnosu prema svakodnevnom životu.

Ta je izjava hermeneutički ključna. Ona ne umanjuje vrijednost vanjskih obrednih čina, nego ih postavlja na pravo mjesto. Vanjska aktivnost ima smisla ako izražava unutarnje udioništvo u otajstvu i prema njemu vodi stojeći mu u službi. U suprotnom postoji opasnost da liturgijsko slavlje bude shvaćeno kao prostor organizacije, nastupa ili funkcionalne podjele zadaća. Djelatno udioništvo tada bi bilo mjerljivo brojem uključenih osoba ili količinom obrednih aktivnosti, dok bi se gubilo ono najvažnije: ulazak u Kristovo vazmeno otajstvo.

U broju 53 Benedikt XVI. dodatno pojašnjava da djelatno udioništvo nije po sebi jednako vršenju specifične liturgijske službe.

Sabranost nije neodređeno psihološko stanje, nego liturgijski čin pripreme i primanja. Ona ima objektivnu usmjerenost: prema pokajanju, molitvi, slušanju Riječi, euharistijskoj zahvalnosti i sjedinjenju s Kristom.

Frans Pourbus, *Posljednja večera*, 1618.

*Svom sam dušom čeznuo ovu Pashu
blagovati s vama prije svoje muke*

Time se čuva uređenost liturgijskog slavlja i razlika službi u Crkvi. Vjernik koji nema posebnu liturgijsku službu nije manje pozvan na puno udioništvo. Njegovo udioništvo ostvaruje se slušanjem, molitvom, odgovorima, pjevanjem, gestama, sabranošću, prinosom samoga sebe i, kada je moguće i prikladno, sakramentalnom pričesti.

Govoreći o osobnim uvjetima plodonosnog udioništva Benedikt XVI. bez zadržke ističe duh trajnog obraćenja. Djelatno udioništvo teško se može očekivati ako se liturgiji pristupa površno, bez ispita vlastitoga života. Takvo unutarnje raspoloženje može se poticati sabranošću i šutnjom barem nekoliko trenutaka prije početka liturgije, postom i, kada je potrebno, sakramentalnom ispovijedi. Pomireno srce omogućuje istinsko udioništvo (usp. *SCa* 55).

Djelatno udioništvo u liturgiji nije izolirano od moralnog i duhovnog života. Ne postoji, naime, autentična *actuosa participatio* bez nastojanja da se sudjeluje i u životu Crkve, uključujući misionarsko svjedočenje Kristove ljubavi u svijetu. Liturgija ne završava zatvaranjem misala; ona se nastavlja u euharistijski oblikovanom životu.

Desiderio desideravi: biti oblikovan otajstvom

Apostolsko pismo pape Franje *Desiderio desideravi* produbljuje koncilski nauk iz perspektive liturgijske formacije Božjega naroda. Franjo polazi od Kristove želje: »Svom sam dušom čeznuo ovu Pashu blagovati s vama prije svoje muke« (Lk 22,15). U apostolskom pismu naglašava da liturgija nije tek sjećanje na Posljednju večeru niti predstavljanje prošloga događaja, nego stvarna mogućnost susreta s Uskrsnim u zajednici koja slavi. Liturgija je mjesto u kojemu Crkva biva zahvaćena Kristovom željom da nam daruje sebe samoga (usp. DD 8-11).

U broju 16 izričito povezuje svoje razmišljanje sa *Sacrosanctum Concilium* govoreći da koncilska načela ostaju temeljna za promicanje punoga, svjesnoga, djelatnoga i plodonosnoga slavlja. Ipak, njegov je značajan doprinos u tome što pokazuje da se liturgijska formacija ne iscrpljuje u pouci o liturgiji. Dokument razlikuje formaciju za liturgiju i formaciju po liturgiji. Prva je potrebna, ali druga je bitna: vjernik se oblikuje upravo sudjelovanjem u slavlju (usp. DD 34-41).

Dokument, nadalje, ističe da spoznaja Kristova otajstva nije tek intelektualno usvajanje neke ideje, nego stvarno egzistencijalno uključivanje u njegovu osobu. Liturgija nije ponajprije pedagoška, premda ima veliku pedagošku vrijednost, nego je čin hvale i zahvaljivanja za Pashu Sina čija snaga dohvaća naš život. Slavlje se tiče naše poslušnosti djelovanju Duha Svetoga koji u njemu djeluje dok se Krist ne oblikuje u nama (usp. DD 41).

Apostolsko pismo *Desiderio desideravi* pruža duboku teološku korekciju liturgijskog aktivizma. Djelatno udioništvo u liturgiji nije najprije ono što mi činimo, nego ono što Krist po Duhu čini u Crkvi i u nama. Vjernik je djelatno upravo zato što se daje zahvatiti otajstvom. Aktivnost izvire iz receptivnosti; djelovanje iz primanja; liturgijska zauzetost iz uronjenosti u dar. Zato se može reći da je najdublji oblik djelatnog udioništva suobličenje Kristu.

Simbol, tijelo, gesta i šutnja

Desiderio desideravi posebnu pozornost posvećuje simboličkom jeziku liturgije. Podsjeća da se liturgija događa sakramentalno, u skladu s logikom utjelovljenja: kruh, vino, ulje, voda, mirisi, vatra, pepeo, kamen, tkanina, boje, tijelo, riječi, zvukovi, šutnje, geste, prostor, kretanje, djelovanje, red, vrijeme i svjetlo postaju mjesta susreta s Kristom. Liturgija stoga ne prezire izvanjsko, nego ga preobražava u sakramentalni jezik (usp. DD 42).

Papa Franjo proširuje shvaćanje pojma *ars celebrandi* na cijelu zajednicu. Ne misli samo na svećenika koji predsjeda, nego i na geste i riječi koje pripadaju okupljenoj zajednici: okupljanje, hod u procesiji, sjedenje, stajanje, klečanje, pjevanje, šutnja, poklici, gledanje i slušanje. Sve su to načini na koje zajednica kao jedno

Vjernik je djelatno upravo zato što se daje zahvatiti otajstvom. Aktivnost izvire iz receptivnosti; djelovanje iz primanja; liturgijska zauzetost iz uronjenosti u dar. Zato se može reći da je najdublji oblik djelatnog udioništva suobličenje Kristu.

Auguste Bourrotte,
Žena u molitvi, 1897.

tijelo sudjeluje u slavlju. Ovo apostolsko pismo jasno pokazuje da liturgijska aktivnost nije samo »imati službu«, nego tijelom i duhom uči u zajednički ritam Crkve (usp. DD 51).

Dokument, nadalje, ističe da među obrednim činima koji pripadaju cijeloj zajednici šutnja zauzima mjesto od apsolutne važnosti. Ona je više puta propisana rubrikama; cijelo euharistijsko slavlje uronjeno je u šutnju koja mu prethodi i prati pojedine trenutke njegova odvijanja. No Franjo odmah pojašnjava da ta šutnja nije nutarnje skrovište u koje se pojedinac povlači u intimističku izolaciju, kao da je obredna forma smetnja, jer takva bi šutnja proturječila samoj biti slavlja (usp. DD 52).

Naglascima dosada iznesenima, *Desiderio desideravi* nudi vrlo preciznu teologiju liturgijske šutnje. Šutnja je zajednički obredni čin; ona nije bijeg iz liturgije, nego dublje prebivanje u njoj. Nije suprotnost zajedništvu, nego način na koji zajednica prima otajstvo. Nije pasivnost, nego intenzivna raspoloživost. U šutnji Crkva ne prestaje slaviti; ona slavi tako što sluša, prima, razmatra i dopušta Duhu Svetomu da oblikuje njezino srce.

Udioništvo koje izvire iz uronjenosti u otajstvo

Na temelju navedenih dokumenata može se oblikovati središnja teološka teza: liturgijsko djelovanje autentično je samo ako izvire iz uronjenosti u otajstvo koje se slavi. *Sacrosanctum Concilium* postavlja temelj: vjernici nisu promatrači, nego sudionici svetoga čina. *Opća uredba Rimskog misala* pokazuje kako sâmo slavlje treba biti uređeno da vodi prema takvu udioništvu, uključujući svetu šutnju kao njegov sastavni dio. *Sacramentum caritatis* upozorava da se djelatno udioništvo ne smije svesti na vanjsku aktivnost, nego zahtijeva svijest o otajstvu, obraćenje i pomireno srce. *Desiderio desideravi* produbljuje sve navedeno tvrdnjom da liturgija oblikuje čovjeka: ona nas ne samo poučava o Kristu, nego nas suobličuje Kristu.

Iz toga proizlazi da liturgijska aktivnost bez sabranosti lako postaje funkcionalizam. Ona može biti korektna, organizirana i izvana uspješna, ali ostati bez dubine ako nije nošena vjerom i unutarnjim pristajanjem uz Kristovo djelo. S druge strane, sabranost bez liturgijskog tijela, bez zajedničkih gesta, odgovora, pjesme i slušanja, može odvesti u individualizam. Razumijevanje liturgije u duhu Koncila drži zajedno oboje: unutarnje i vanjsko, osobno i zajedničko, šutnju i riječ, kontemplaciju i čin.

Djelatno udioništvo zato nije konkurencija sabranosti, nego njezin plod. Sabran čovjek ne bježi od liturgijskog čina, nego u njemu dublje sudjeluje. On pjeva ne zato da ispuni prostor zvukom, nego zato što Crkva hvali Boga; odgovara ne mehanički, nego jer prima Božji govor; kleči ne izražavajući puki tradicionalni refleks, nego jer tijelo ispovijeda otajstvo; šuti ne zato što nema što činiti, nego zato što dopušta da Bog djeluje.

Zaključak

Službeni dokumenti Katoličke Crkve jasno pokazuju da se djelatno udioništvo u liturgiji ne može svesti na izvanjsku aktivnost. Ono je puno, svjesno, pobožno, djelatno i plodonosno udioništvo u Kristovu vazmenom otajstvu. Njegov temelj nije potreba da svi »nešto rade«, nego krsno dostojanstvo vjernika i sama narav liturgije kao djela Krista i Crkve.

Sabranost i sveta šutnja nisu suprotnost djelatnom udioništvu, nego njezin bitni oblik. *Sacrosanctum Concilium* već među oblike djelatnog udioništva ubraja svetu šutnju; *Opća uredba Rimskog misala* određuje njezina mjesta i smisao; *Sacramentum caritatis* pokazuje da sabranost, šutnja, post, obraćenje i ispovijed pripravljaју srce za istinsko udioništvo; *Desiderio desideravi* šutnju opisuje kao obredni čin cijele zajednice i stavlja ju u širi kontekst formacije po liturgiji.

Stoga bi bilo ispravno reći: u liturgiji smo djelatni i sabrani onoliko koliko smo uronjeni u otajstvo koje se slavi. Liturgijsko djelovanje ne izvire iz potrebe za vidljivošću, nego iz dara koji nas zahvaća. Djelatno udioništvo u liturgijskom otajstvu znači dopustiti da nas Krist, po Duhu Svetomu, uvede u svoju Pashu, da nas oblikuje kao svoje Tijelo i da naš život pretvori u duhovni prinos Ocu. ■

LITURGIJSKI KALENDAR

SRPANJ

5 N ČETRNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

- 6 P Svagdan ili: Sv. Marija Goretti, djevica i mučenica; Hoš 2,16.17b-18.21-22; Ps 145,2-9; Mt 9,18-26
- 7 U Svagdan: Hoš 8,4-7.11-13; Ps 115,3-10; Mt 9,32-38
- 8 S Svagdan: Hoš 10,1-3.7-8.12; Ps 105,2-7; Mt 10,1-7
- 9 Č Svagdan ili: Bl. Marija Propetog Isusa, djevica; Hoš 11,1.3-4.8c-9; Ps 80,2ac.3bc.15-16; Mt 10,7-15
- 10 P Svagdan: Hoš 14,2-10; Ps 51,3-4.8-9.12-13.14.17; Mt 10,16-23
- 11 S SV. BENEDIKT, opat, zaštitnik Europe, blagdan: vl.: Izr 2,1-9; Ps 34,2-11; Mt 19,27-29

12 N PETNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

- 13 P Svagdan ili: Bl. Djevica Marija Bistrička; ili: Sv. Henrik; Iz 1,11-17; Ps 50,8-9.16bc-17.21.23; Mt 10,34 - 11,1
- 14 U Svagdan ili: Sv. Kamilo de Lellis, prezbiter; Iz 7,1-9; Ps 48,2-8; Mt 11,20-24
- 15 S Sv. Bonaventura, biskup i crkveni naučitelj, spomendan; Iz 10,5-7.13-16; Ps 94,5-10.14-15; Mt 11,25-27
- 16 Č Svagdan ili: Bl. Djevica Marija od brda Karmela; Iz 26,7-9.12.16-19; Ps 102,13-21; Mt 11,28-30
- 17 P Svagdan: Iz 38,1-6.21-22.7-8; Otp. pj.: Iz 38,10-12.16; Mt 12,1-8
- 18 S Svagdan: Mih 2,1-5; Ps 10,1-4.7-8.14; Mt 12,14-21

19 N ŠESNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

- 20 P Svagdan ili: Sv. Apolinar, biskup i mučenik; ili: Sv. Ilija Prorok; Mih 6,1-4.6-8; Ps 50,5-6.8-9.16b-17.21.23; Mt 12,38-42
- 21 U Svagdan ili: Sv. Lovro Brindiški, prezbiter i crkveni naučitelj; Mih 7,14-15.18-20; Ps 85,2-8; Mt 12,46-50
- 22 S SV. MARIJA MAGDALENA, blagdan; vl.: Pj 3,1-4a ili: 2Kor 5,14-17; Ps 63,2-6.8-9; Iv 20,1-2.11-18
- 23 Č SV. BRIGITA, redovnica, zaštitnica Europe, blagdan; vl.: Gal 2,19-20; Ps 34,2-11; Iv 15,1-8
- 24 P Svagdan ili: Sv. Charbel Makhlūf, prezbiter; Jr 3,14-17; Otp. pj.: Jr 31,10-11b.13; Mt 13,18-23
- 25 S SV. JAKOV APOSTOL, blagdan; vl.: 2Kor 4,7-15; Ps 126,1-6; Mt 20,20-28

26 N SEDAMNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

- 27 P Svagdan: Jr 13,1-11; Otp. pj.: Pnz 32,18-21; Mt 13,31-35
- 28 U Svagdan: Jr 14,17-22; Ps 79,8.9.11.13; Mt 13,36-43
- 29 S Sv. Marta, Marija i Lazar, spomendan; vl.: 1Iv 4,7-16; Ps 34,2-11; Iv 11,19-27 (ili: Lk 10,38-42)
- 30 Č Svagdan ili: Sv. Petar Krizolog, biskup i crkveni naučitelj; Jr 18,1-6; Ps 146,1b-6b; Mt 13,47-53
- 31 P Sv. Ignacije Lojolski, prezbiter, spomendan; Jr 26,1-9; Ps 69,5.8-10.14; Mt 13,54-58

KOLOVOZ

- 1 S Sv. Alfonz Marija de'Liguori, biskup i crkveni naučitelj, spomendan; Jr 26,11-16.24; Ps 69,15-16.30-31.33-34; Mt 14,1-12
- 2 N OSAMNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU
- 3 P Bl. Augustin Kažotić, biskup, spomendan; Jr 28,1-17; Ps 119,29.43.79-80.102; Mt 14,22-36
- 4 U Sv. Ivan Marija Vianney, prezbiter, spomendan; Jr 30,1-2.12-15.18-22; Ps 102,16-21.29.22-23; Mt 15,1-2.10-14
- 5 S Svagdan ili: Posvećenje bazilike svete Marije Velike; Jr 31,1-7; Otpj. ps.: Jr 31,10-12ab.13; Mt 15,21-28
- 6 Č PREOBRAŽENJE GOSPODINOVO, blagdan
- 7 P Svagdan ili: Sv. Siksto II., papa, i drugovi, mučenici; ili: Sv. Kajetan, prezbiter; Nah 2,1.3; 3,1-3.6-7; Otpj. pj.: Pnz 32,35c-36.39.41; Mt 16,24-28
- 8 S Sv. Dominik, prezbiter, spomendan; od dana: Hab 1,12 - 2,4; Ps 9,8-13; Mt 17,14-20

Četrnaesta nedjelja kroz godinu

ULAZNA PJESMA

Spominjemo se, Bože,
tvoje dobrote usred hrama
tvojega. Kao ime tvoje, Bože,
tako i slava tvoja do nakraj
zemlje doseže.
(Ps 48,10-11)

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti si poniženjem svoga
Sina podigao pali svijet.
Udijeli svome narodu svetu
radost. Oslobodio si ga ropstva
grijeha: privedi ga uživanju
vječnog veselja. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, ovaj prinos
tvome imenu nek nas
očisti i iz dana u dan
potiče na izgradnju
novoga svijeta.
Po Kristu.

Prvo čitanje Zah 9,9-10

Tvoj kralj se evo tebi vraća ponizan.

Čitanje Knjige proroka Zaharije

Ovo govori Gospodin:

»Klikni iz sveg grla, Kćeri sionska!

Viči od radosti, Kćeri jeruzalemska!

Tvoj kralj se evo tebi vraća:

pravičan je i pobjedonosan,

krotak jaše na magarcu,

na magaretu, mladetu magaričinu.

On će istrijebiti kola iz Efrajima

i konje iz Jeruzalema,

on će istrijebiti luk ubojni,

on će navijestiti mir narodima.

Vlast će mu se proširiti od mora do mora

i od Rijeke do rubova zemlje.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 145,1-2.8-11.13cd-14

Pripjev: Blagoslivljat ću ime tvoje do vijeka,
Bože, kralju moj.

Slavit ću te, o Bože, kralju moj,

ime ću tvoje blagoslivljati uvijek i do vijeka.

Svaki ću dan tebe slaviti,

ime ću tvoje hvaliti uvijek i do vijeka.

Milostiv je i milosrdan Gospodin,

spor na srdžbu, bogat dobrotom.

Gospodin je dobar svima,

milosrdan svim djelima svojim.

Nek te slave, Gospodine, sva djela tvoja

i tvoji sveti nek te blagoslivlju!

Neka kazuju slavu tvoga kraljevstva,

neka o sili tvojoj govore.

Vjeran je Gospodin u svim riječima svojim
i svet u svim svojim djelima.

Gospodin podupire sve koji posrću

i pognute on uspravlja.

Drugo čitanje Rim 8,9.11-13

Ako Duhom usmrćujete tjelesna djela, živjet ćete.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola
Rimljanima

Braćo! Vi niste u tijelu, nego u Duhu, ako Duh
Božji prebiva u vama. A nema li tko Duh
Kristova, taj nije njegov. Ako li Duh onoga koji
uskrisi Isusa od mrtvih prebiva u vama, onaj
koji uskrisi Krista od mrtvih oživjet će i smrtna
tijela vaša po Duhu svome koji prebiva u vama.
Dakle, braćo, dužnici smo, ali ne tijelu da po
tijelu živimo! Jer ako po tijelu živite, umrijeti
vam je, ako li pak Duhom usmrćujete tjelesna
djela, živjet ćete.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja usp. Mt 11,25

Blagoslovljen da si, Oče, Gospodaru neba
i zemlje, što si otajstva Kraljevstva objavio
malenima.

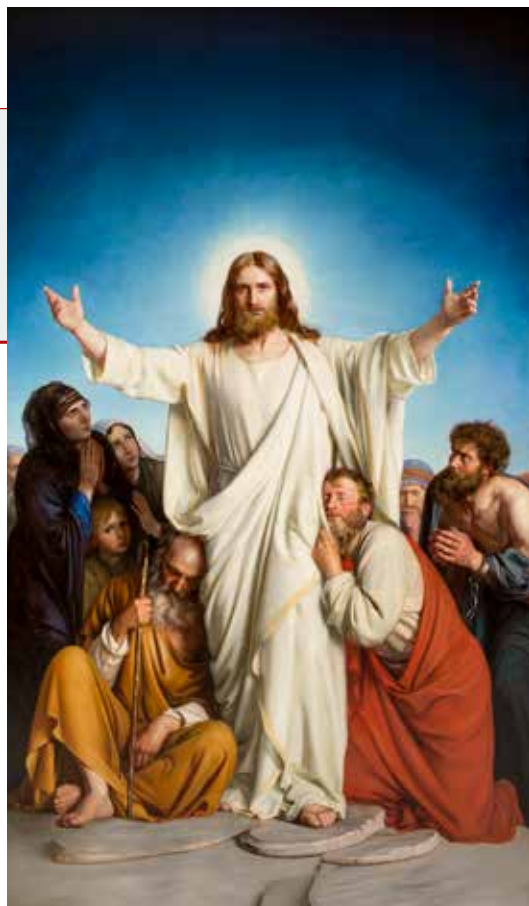
Evanđelje Mt 11,25-30

Krotka sam i ponizna srca.

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme reče Isus: »Slavim te, Oče,
Gospodaru neba i zemlje, što si ovo sakrio
od mudrih i umnih, a objavio malenima. Da,
Oče, tako se tebi svidjelo. Sve je meni predao
Otac moj i nitko ne pozna Sina doli Otac niti
tko pozna Oca doli Sin i onaj kome Sin hoće
objaviti. Dođite k meni svi koji ste izmoredni i
opterećeni i ja ću vas odmoriti. Uzmite jaram
moj na sebe, učite se od mene jer sam krotka
i ponizna srca i naći ćete spokoj dušama
svojim. Uistinu, jaram je moj sladak i breme
moje lako.«

Riječ Gospodnja.

Carl Heinrich Bloch, *Krist Tješitelj*, 1879.

PRIČESNA PJESMA

Dođite k meni svi,
izmoreni i opterećeni
i ja ću vas odmoriti,
govori Gospodin!
(Mt 11,28)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, nahranio si
nas božanskim darovima.
Molimo te, obdari nas
spasenjem i ne daj da te
ikad prestanemo hvaliti.
Po Kristu.

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, potaknuti Kristovim pozivom da otvorena srca prihvaćamo Božju riječ i odvažno ju slijedimo, uputimo svoje prošnje nebeskome Ocu te ga zazovimo:

1. Tvoja Crkva neprestano otkriva Krista svim dušama otvorenima toj spoznaji. Svojom blagošću dopusti da ljudi progledaju očima vjere i spoznaju milost pripadnosti tebi, molimo te.
 2. Svećenici nas ujedinjuju u molitvi i potiču na zauzeto življenje vjere. Svojim Duhom nadahnij svako njihovo djelo učinjeno za obraćenje i spasenje vjernih duša, molimo te.
 3. Mnogi učeni ljudi vrsni su poznavatelji društvenih i prirodnih zakonitosti. Daj da ih stečeno znanje ne udalji od tebe, već na nj gledaju kao na tvoju milost da po njima unaprijediš svijet, molimo te.
 4. U društvu današnjice sve više je prisutan grijeh oholosti. Osvijesti nam vlastitu ljudsku ograničenost te podari istinsku malenost u vjeri i suosjećajnost prema bližnjima, molimo te.
 5. Duše naših dragih pokojnih čeznu za vječnim spokojem. Obavi ih svojom očinskom dobrotom te uvedi u vječni mir nebeskih prostranstava svoga kraljevstva, molimo te.
- Nebeski Oče, izrekli smo ti svoje iskrene prošnje vjerujući da ćeš ih uslišiti. Daj da hrabro koračamo putem Kristove prisutnosti, danomice uzimajući na sebe jaram te, učeći se tako poniznosti i krotkosti, spoznamo istinski put vjere.
Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	75.1	Spominjemo se, Bože
ili	81	Bog je u svom svetom hramu
Otpjevni psalam:	124	Blagoslivljat ću do vijeka
Prinosna:	237	Mir svoj, o Bože
ili	232	Gospodine, primi
Pričesna:	243	Sakramentu veličajnom
	136.2	Dođite k meni
	141	Daj mir, Gospodine
Završna:	753	Do nebesa
ili	598	Zdravo, Djevice

Biti učenik u Isusovoj školi

Spoznati Boga možemo onoliko koliko nam se On objavljuje i onoliko koliko nam On progovara o sebi, a riječ Božja nam uvijek iznova progovara i sve više otkriva Boga. Današnji evanđeoski odlomak dio je Isusovih riječi upućenih nebeskom Ocu iz kojih nam se, među ostalim, očituje Isusova povezanost s nebeskim Ocem. U ovim riječima imamo Isusovu zahvalnu molitvu u kojoj Isus proslavlja i hvali nebeskog Oca jer je Božje tajne objavio malenima. Prema Matejevom evanđeoskom izvještaju koji smo danas slušali, Isus nasuprot malenima stavlja mudre i umne (usp. *Mt* 11,25). Naime, u ono vrijeme mudrima i umnima smatrali su se oni koji su bili dobri poznavatelji Zakona kao što su to na primjer bili farizeji i pismoznanci. Međutim, nije bio problem poznavanje zakona i propisa ni njihovo znanje već je bio problem njihova oholost i to što su se oni stavljali iznad drugih. Svojim poznavanjem Zakona izdizali su se iznad ostalih smatrajući se superiornijima od drugih. Bili su sami sebi dovoljni, a njihovo znanje je jedino u što su se pouzdavali. Isus nipošto ne osuđuje znanje niti traži da oni koji idu za njim budu neuki. Ali On upozorava na tu moguću oholost koja mudre i umne zatvara u same sebe, a udaljava ih od Boga i od zajednice.

Zbog toga s druge strane Isus hvali stav malenih, a to su svi oni koji u poniznosti i otvorenosti svoga srca prihvaćaju Božji nauk. Oni koji su svjesni svoje nedostatnosti i malenosti i koji se pouzdaju u Boga. Takvi svojom poniznošću i otvorenošću srca dopuštaju da im Bog objavljuje svoje tajne. Otvoreni riječi Božjoj i puni povjerenja u Boga otkrivaju Božju mudrost. Svjesni su svoje ograničenosti i nedostatnosti ljudskoga znanja te se pouzdaju u Boga i Božju mudrost. Isus time ukazuje da je Božje djelovanje drugačije od ljudskih

spoznaja i očekivanja. To uočavamo i u njegovom pozivu koji nam danas upućuje: »Dodite k meni svi koji ste izmoreni i opterećeni i ja ću vas odmoriti« (*Mt* 11,28). Nije čudno da Isus poziva na odmor jer smo svjesni da je odmor svakome potreban. Međutim, pomalo začuđuje način na koji on poziva da se taj odmor realizira i ono što Isus zapravo nudi za postizanje odmora.

Učiti od Isusa

Isus savršeno poznaje čovjeka i njegove potrebe i to pokazuje na brojnim mjestima i u brojnim situacijama. Svaki čovjek ima svoje granice i svoje mogućnosti i svakome je potreban odmor u određenom trenutku. Isus je toga itekako svjestan, stoga pozivajući na odmor nudi, što može zvučati čudno, slatki jaram i lako breme (usp. *Mt* 11,30) onima koji ga slijede.

Kada se kaže da je netko pritisnut jarmom, onda se prvenstveno pomisli na terete koje je teško ili gotovo nemoguće nositi, misli se na ono što ljude zarobljuje, što im otežava život te predstavlja određeni problem ili prepreku u životu. Međutim, ovdje Isus nudi slatki jaram i lako breme što nadilazi ljudsku logiku i ljudski način razmišljanja. Jaram, koji je bio nešto što je po sebi teško i što zarobljuje, u Isusovom govoru i u njegovoj ponudi postaje sladak, a breme koje ne nosi sa sobom pozitivan prizvuk postaje u njegovoj viziji lako. O čemu se ovdje zapravo radi?

Isusovi suvremenici koje On naziva mudrim i umnim nametali su ljudima nesnosne terete i bremena koja ni oni sami nisu mogli nositi, a koja su u konačnici udaljavala od Boga. To je ono što je ljude zarobljavalo te su bili opterećeni obdržavanjem raznih zakona i propisa koji su im nametani. Ipak obdržavanje pukog slova Zakona nije ih vodilo ni usmjeravalo prema konačnom cilju. Zato Isus kao pravi

Učitelj daje primjer kako treba činiti i ukazuje na Zakon Božji kao putokaz i pomoć u svakodnevnom životu, a ne kao dodatni teret i opterećenje. Isus nudi usmjerenje, pokazuje put prema cilju. On želi pružiti svoju ruku i na tom putu biti podrška. Na tom putu Isus, ne samo da poziva i poučava već, sebe stavlja za primjer i potiče: »učite se od mene« (Mt 11,29). Isus, koji je krotka i ponizna srca, poziva da se uči od njega te govori o lakom bremenu, odnosno o bremenu koje je zapravo pomoć u svakodnevnom životu onima koji slijede njegov put.

I nas danas Isus poziva »dođite k meni« (Mt 11,28), »učite se od mene« (Mt 11,29). Poziva nas u svoju blizinu i daje nam primjer kakvi trebamo biti ukoliko ga želimo vjerno slijediti. Isus ne preuzima naš teret u smislu da nas lišava opterećenja i poteškoća već nam daje snagu, jakost i milost u našim naporima i poteškoćama. Isus ne nudi bezbrižnost već poziva na put na kojem je On prisutan zajedno s nama te s nama nosi naše životne jarmove i bremena. On nam pokazuje put i usmjerava nas kako bismo lakše išli tim putem prema konačnom cilju, a to je nebeska domovina. Stoga je potrebno da budemo oni koji će biti maleni, jednostavni i otvoreni za riječ Božju i Božju pouku jer upravo onaj tko je malen jest mudar te slijedi Božji Zakon i računa na Boga i s Bogom u svome svakodnevnom životu. Božje tajne i Božja mudrost otkrivaju se, dakle, onima koji su ponizni i koji su svjesni da sve primaju od Boga, a svojom otvorenosti srca dopuštaju da ih Božja milost mijenja.

Suvremeni svijet i društvo u kojemu živimo imaju drugačije ponude od onih koje nudi Isus. U suvremenom svijetu imamo u

Giuseppe Obletter, *Presveto Srce Isusovo*, početak XX. st.

ponudi odmor s kojega se često vratimo umorni, imamo ponude koje nam umjesto mira i radosti često donose razočaranja. A Isus obećava pravi istinski odmor, unutar-nji mir, radost i olakšanje u poteškoćama. Zagledani u Isusa pozvani smo mijenjati sebe i učiti se od njega ljubavi i praštanju. Dopustimo stoga da nas jedini istinski Učitelj uči krotkosti i poniznosti kako bismo sve više spoznavali Boga i Božju mudrost te po njoj živjeli. Budimo učenici u Isusovoj školi koja nas usmjerava prema neprolaznim i vječnim dobrima.

Antun Japundžić

Petnaesta nedjelja kroz godinu

ULAZNA PJESMA

Ja ću se u pravednosti
pojavit pred tobom,
nasitit ću se kad se
očituje slava tvoja.
(Ps 17,15)

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti zalutalima pokazuješ svjetlo
istine da se na pravi put vrate.
Daj svim kršćanima da odbace što je
kršćanstva nedostojno, a traže što
mu priliči. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, pogledaj
darove Crkve moliteljice
da po pričesti napredujemo
u svetosti života.
Po Kristu.

Prvo čitanje Iz 55,10-11

Dažd zemlju oplodi i ozeleni.

Čitanje Knjige proroka Izaije

Ovo govori Gospodin:

»Kao što dažd i snijeg s neba silaze
i ne vraćaju se onamo dok se zemlja
ne natopi, oplodi i zazeleni
da bi dala sjeme sijaču i kruha za jelo,
tako i riječ koja iz mojih usta izlazi
ne vraća se k meni bez ploda,
nego čini ono što sam htio
i obistinjuje ono zbog čega je poslaoh.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 65,10-14

Pripjev: Sjeme pade na dobru zemlju
i urodi.

Ti, Gospodine, pohodi zemlju i ti je natopi,
obogati nju veoma.

Božja se rijeka vodom napuni,
ti pripravi ljudima žito.

Ovako pripremi zemlju:

brazde joj natopi,

grude joj poravna;

kišom je omekša,

usjeve joj blagoslovi.

Ti okruni godinu dobrotom svojom,
plodnost niče za stopama tvojim.

Pustinjski pašnjaci kaplju od obilja,
brežuljci se pašu radošću.

Livade se kite stadima,
doline se pokrivaju žitom:
svagdje klicanje, pjesma.

Drugo čitanje Rim 8,18-23

*Stvorenje sa svom žudnjom iščekuje objavljene
sinova Božjih.*

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola
Rimljanima

Braćo! Smatram, uistinu: sve patnje sadaš-
njega vremena nisu ništa prema budućoj slavi
koja se ima očitovati u nama. Doista, stvoren-
je sa svom žudnjom iščekuje ovo objavlje-
nje sinova Božjih: stvorenje je uistinu pod-
vrgnuto ispraznosti – ne po svojoj volji, nego
zbog onoga koji ga podvrgnu – ali u nadi.
Jer i stvorenje će se osloboditi robovanja
pokvarljivosti da sudjeluje u slobodi i slavi
djece Božje. Jer znamo: sve stvorenje zajedno
uzdiše i muči se u porođajnim bolima sve
do sada. Ali ne samo ono! I mi koji imamo
prvine Duha, i mi u sebi uzdišemo iščekujući
posinstvo, otkupljenje svoga tijela.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja Mt 4,4b

Sjeme je riječ Božja, a sijač Krist;
tko ga god nađe, ostat će zauvijek.

Evanđelje Mt 13,1-9 (kraća verzija)

Izide sijač sijati.

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

Onoga dana Isus iziđe iz kuće i sjede uz more.
I nagnu k njemu silan svijet te je morao ući
u lađu: sjede, a sve ono mnoštvo stajalo na
obali. I zborio im je mnogo u prispodobama:
»Gle, iziđe sijač sijati. I dok je sijao, nešto
zrnja pade uz put, dođoše ptice i pozobaše
ga. Nešto opet pade na kamenito tlo, gdje
nemaše dosta zemlje, i odmah izniknu jer

Marten van Valckenborch,
Prispodoba o sijaču, oko 1590.

PRIČESNA PJESMA

Tko jede moje tijelo i
pije moju krv, u meni
ostaje, i ja u njemu,
govori Gospodin.
(Iv 6,57)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, primili smo
tvoje darove. Daj da
svakim slavljenjem ovog
otajstva napredujemo u
svetosti života. Po Kristu.

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, u želji da naši životi budu plodno tlo koje će znati primiti Božju Riječ i donijeti mnogostruk urod, u svoj se poniznosti obratimo vječnome Ocu molitvama:

1. Sveta Crkva navjestiteljica je tvoje Riječi. Daj da neprestano pronalazi nove načine kako svojim djelovanjem širiti poruku Kristova evanđelja i tako ljude privući spašenju, molimo te.
2. Svećenici su poučeni da bi na ispravan način znali tumačiti tvoj nauk. Učini njihovo tumačenje jasnim i nedvosmislenim kako bi vjerni mogli spoznati Istinu, molimo te.
3. Mnogi ljudi u raznim dijelovima svijeta kao misionari svjedoče vjeru. Blagoslovi svaku njihovu žrtvu kojom proslavljaju tvoju svemoć, molimo te.
4. Naša je svakodnevica prožeta brigama oko zemaljskih dobara. Daj da usprkos tome budemo otvoreni tvojoj Riječi te ne dozvolimo da je uguši pretjerana briga oko prolaznog, molimo te.
5. Naši su se pokojni u ovozemnosti trudili živjeti po tvome nauku. Za svaki plod njihove vjere, nagradi ih vječnim prebivalištem u nebesima, molimo te.

Vječni Oče, usliši, molimo te, ove naše molitve koje smo ti s pouzdanjem izrekli. Daj da ne zatvaramo srca pred obiljem milosti koje od tebe primamo, već svoje živote neprestano hranimo tvojom Riječju te tako donosimo stostruk urod za vječnost.

Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

nemaše duboke zemlje. A kad sunce ogranu, izgorje i jer nemaše korijena, osuši se. Nešto opet pade u trnje, trnje uzraste i uguši ga. Nešto napokon pade na dobru zemlju i davaše plod: jedno stostruk, drugo šezdesetostruk, treće tridesetostruk. Tko ima uši, neka čuje!»

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	82	Pjevajte Gospodu
ili	210	Sijao Isus
Otpjevni psalam:	ŽV 7/2008	Sjeme pade na dobru zemlju
Prinosna:	230	Darove prinesite
ili	XIV	Evo nas, Oče
Pričesna:	135.1	Tko jede moje tijelo
	247	Uzmite, jedite
	187	O čovječanska hranu
	576-580. 1,2,5 i 6	Zdravo, zvijezdo mora
Završna:	217	Bože, tvoj smo sveti narod

Na nama je sijati sjeme riječi

Riječ se ne vraća bez ploda

Sva tri današnja odlomka biblijskih čitanja u misnoj liturgiji upućuju na značenje Božje riječi u vjerničkom životu. Prvo čitanje i evanđeoski odlomak na to upućuju izričito, dok drugo čitanje to jasno podrazumijeva. Prvo čitanje prenosi riječi Deuteroizaije koji tijekom babilonskog sužanjstva utješnim porukama upućuje na važnost Božje riječi (Iz 55,10-11). Ona je toliko značajna da je simbolički uspořeđena sa stvarnostima koje na kraju omogućuju sjemenu da dozori i posluži proizvodnji kruha kao temeljnog sastojka za održavanje vremenitog života. K tomu, riječ drži narod na okupu u stanju sužanjstva i predstavlja nezamjenjivu snagu za život i identitet. Ukoliko se čovjek potruđi oko riječi, ona će u njegovu životu uvijek donijeti ploda.

Snagom riječi, stvorenje s čežnjom iščekuje ispunjenje

Sveti Pavao u odlomku poslanice Rimljanima koji danas slušamo kao drugo misno čitanje vrlo snažnim riječima hrabri vjeru zajednice (Rim 8,18-23). Riječ je sredstvo usporedbe sadašnjih i budućih stvarnosti, a iznad svega sredstvo veličanja stanja buduće slobode i slave Božje djece. Budući da to stanje snagom Duha već na neki način započinje tijekom ovoga života, postaje jasnijom važnost riječi koja vjeru zajednice drži budnom, pročišćava ju i nosi. Može se samo zamisliti koliko je izgovorena riječ bila važna u životu osoba i zajednica u vrijeme u kojemu većina slušatelja nije bila pismena, već je razumijevanje najvećim dijelom ovisilo o izgovorenoj riječi, tj. riječi koja se čuje iz usta onoga koji naviješta. Riječ je u takvom društveno-kulturnom kontekstu bila ne tek sredstvo prenošenja informacija, već ključno sredstvo izgradnje i sazrijevanja i na razini osobe i na razini zajednice.

Na nama nije gospodariti; na nama je sijati sjeme riječi

Današnji evanđeoski odlomak nudi puno poticaja za dubinsko razumijevanje kršćanskog poslanja na Zemlji. Poput Isusa, kršćani su prije svega pozvani sijati sjeme Božje riječi, tj. pronositi riječ evanđelja svim dostupnim predjelima društva i kulture, ali bez pretenzije gospodarenja nad plodovima toga svoga djelovanja. Prerečeno riječima pape Franje, naše je započinjati procese, a ne gospodariti nad prostorom ljudskih života. Odlomak evanđelja po Mateju 13,1-23 upućuje na to da je mnoštvo došlo slušati Isusa. Izraz 'mnoštvo' jasno sugerira na nepreglednost tolikih života nad kojima, sve da se i želi, nije moguće niti potrebno pokušavati imati kontrolu. Sam Isus sebe prikazuje kao sijača riječi koju nudi slušateljima, ali čiji će plodovi u njihovim životima u bitnome ovisiti o njima samima; konkretnije o izbjegavanju zamki zbog kojih sjeme ne bi moglo donijeti ploda.

Isus se detaljno bavi s nekoliko zamki, tj. zapreka za donošenje ploda riječi. Prve dvije tiču se zemlje života na koju pada sjeme riječi, a koja je ili poput tvrde površine dostupne svemu i svačemu ili pak poput kamena koji po svojoj strukturi ne dozvoljava nikakvo ukorjenjivanje. U prvom slučaju opasnost je ostati na površini života i nikada se ne zaputiti putem traženja i razumijevanja odgovora na dublja pitanja. Isus jasno upozorava da će toliko slušati, ali neće razumjeti ono što čuju. Neće razumjeti u prvome redu zbog pomanjkanja vlastitog interesa za dubinsko slušanje i razumijevanje koje traži napor i promjenu srca. Često tvrdi i surova površina svakodnevice tako će vrlo lako omogućiti različitim »pticama« obveza, poslova, neprilika, grijeha i drugih stvarnosti da zasjene poruku riječi. Kamenito tlo onemogućuje ukorjenjivanje riječi

Pieter Brueghel, *Prispodoba o sijaču*, 1557.

u srcu i životu. Važno je pustiti riječi da se ukorijeni u životu, a za to su potrebni napor i vrijeme. Ukoliko nema sazrijevanja kroz vrijeme neprilike života će prije ili kasnije utjecati na moguće iskorjenjivanje poruke iz srca.

Treća prepreka je trnje. Ova je prepreka tako suvremena. Riječ se čuje i prihvaća, ali tek kratko, najčešće dok 'godi ušima'. Ukoliko se ne napreduje i aktivno ne surađuje s Bogom, druge stvarnosti vrlo brzo na obzoru života zasjele poruku riječi. Te stvarnosti koje Isus opisuje kao 'brigu vremenitu i zavodljivost bogatstva' (Mt 13,22) poruku riječi učine manje važnom u savjestima ljudi. Riječ postane tek jednom od opcija, a s vremenom jednom od najmanje važnih životnih opcija. Nikakvo čudo da je stoga danas tolikim osobama poruka evanđelja nešto što je lijepo i čemu se do neke mjere dive, ali što zapravo nema snažnijeg utjecaja na konkretni život.

Ipak, mnogi će donositi plod, stotruk, šezdesetotruk, tridesetotruk. Odjek je to i riječi psalma 65,10-14. Plod riječi oblikom je i izričajem različit i u tome je njegovo bogatstvo, ali u sadržaju je određen istom težnjom savršenstvu ljubavi po uzoru na Isusa. Bogatstvo ploda Božje riječi u ljudskim srcima i životima dodatno je istaknuto Isusovim pojašnjenjem o tome da će oni koji se trude oko takvog bogatstva primiti još, kako bi još više imali. Oni pak kojima do te vrste bogatstva nije stalo ionako će na kraju ostati bez onoga što smatraju zemaljskim bogatstvom. Božja riječ tako se pokazuje kao kriterij i izričaj jedinog istinskog blaga koje čovjeku neće biti oduzeto ukoliko se oko njega trudi i ukoliko ga živi. Štoviše, to se blago riječi preobilno umnaža u životima onih koji za njega žive.

Nikola Vranješ

Šesnaesta nedjelja kroz godinu

ULAZNA PJESMA

Evo, Bog mi pomaže,
Gospodin krijepi život
moj. Od srca rado ću ti
žrtvovati, slavit ću ime
tvoje, Gospodine, jer je
dobroствo. (Ps 54,6.8)

ZBORNA MOLITVA

Molimo te, Gospodine, budi
nam milostiv i darežljiv.
Produbi nam nadu, vjeru i
ljubav, da ustrajemo u
budnosti i vršenju tvoga
zakona. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Bože, ti si u jedinoj žrtvi svoga Sina
ispunio razne žrtve starog Saveza.
Primi ovaj naš dar, blagoslovi ga
kao i prinos Abelov: što svaki od
nas prikazuje tebi na čast nek bude
na spasenje svima. Po Kristu.

Prvo čitanje Mudr 12,13.16-19

Daješ pokajanje za grijehe.

Čitanje Knjige Mudrosti

Osim tebe, Bože, nema Boga
koji se brine za sve
da bi mu morao dokazati
kako ne sudiš krivo.
Jer moć je tvoja načelo pravice tvoje
i jer svime vladaš, možeš i sve poštediti.
Jakost svoju pokazuješ samo onda
kad ljudi ne vjeruju u puninu tvoje moći i
kažnjavaš drskost onih koji je spoznaše.
Ti, silni gospodar, sudiš blago i upravljaš
nama s velikom pažnjom jer kad god hoćeš,
moć ti je pri ruci. A takvim si djelima
narod svoj poučio da pravednik ima biti
čovječan; podario si sinovima svojim
dobru nadu jer daješ pokajanje za grijehe.
Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 86,5-6.9-10.15-16a

Pripjev: Ti si, Gospodine, dobar
i rado praštaš.

Ti si, Gospodine, dobar i rado praštaš,
pun si ljubavi prema svima koji te zazivaju.
Slušaj, Gospodine, molitvu moju
i pazi na glas vapaja mog.

Svi narodi što ih stvori doći će
i klanjat se tebi, Gospodine,
i slavit će ime tvoje.
Jer ti si velik i činiš čudesa:
ti si jedini Bog.

No ti si, Gospodine Bože, milosrdan i blag,
spor na srdžbu – sama ljubav i vjernost.
Pogledaj na me i smiluj se meni;
daj svome sluzi snage svoje!

Drugo čitanje Rim 8,26-27

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola
Rimljanima

Braćo! Duh potpomaže našu nemoć. Doista
ne znamo što da molimo kako valja, ali se sâm
Duh za nas zauzima neizrecivim uzdasima. A
Onaj koji proniče srca zna koja je želja Duha
– da se on po Božju zauzima za svete.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja usp. Mt 11,25

Blagoslovljen da si, Oče, Gospodaru neba
i zemlje, što si otajstva Kraljevstva objavio
malenima.

Evanđelje Mt 13,24-43

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme: Iznese Isus narodu drugu pri-
spodobu: »Kraljevstvo je nebesko kao kad
čovjek posije dobro sjeme na svojoj njivi. Dok
su njegovi ljudi spavali, dođe njegov neprijatelj,
posije posred žita kukolj i ode. Kad usjev uzra-
ste i isklasa, tada se pokaza i kukolj. Sluge pri-
stupe domaćinu pa mu reku: 'Gospodaru, nisi
li ti dobro sjeme posijao na svojoj njivi? Odakle
onda kukolj?' On im odgovori: 'Neprijatelj
čovjek to učini.' Nato mu sluge kažu: 'Hoćeš
li, dakle, da odemo pa da ga pokupimo?' A on
reče: 'Ne! Da ne biste sabirući kukolj iščupali
zajedno s njim i pšenicu. Pustite nek oboje raste
do žetve. U vrijeme žetve reći ću žeteocima:
Pokupite najprije kukolj i svežite ga u snopove
da se spali, a žito skupite u moju žitnicu.'« I
drugu im prispodobu iznese: »Kraljevstvo je
nebesko kao kad čovjek uze gorušičino zrno i
posija ga na svojoj njivi. Ono je doduše najma-
nje od svega sjemenja, ali kad uzraste, veće je
od svega povrća. Razvije se u stablo te dolaze

Ellen Gould Harmon White,
Prispodoba o sijaču kukolja u žitu, oko 1900.

PRIČESNA PJSMA

Evo, na vratima stojim i kucam, govori Gospodin: poslušaj li tko glas moj i otvori mi vrata, unići ću k njemu i večerati s njim, i on sa mnom. (Otk 3,20)

POPRIČESNA MOLITVA

Budi, Gospodine, uza svoj narod. Nahranio si nas nebeskim otajstvima: daj da iz stare grešnosti prijeđemo u novi život. Po Kristu.

ptice nebeske i gnijezde mu se po granama.« I drugu im kaza prispodobu: »Kraljevstvo je nebesko kao kad žena uze kvasac i zamijesi ga u tri mjere brašna dok sve ne uskisne.« Sve je to Isus mnoštvu zborio u prispodobama. I ništa im nije zborio bez prispodoba – da se ispuni što je rečeno po proroku: Otvorit ću u prispodobama usta svoja, iznijet ću što je sakriveno od postanka svijeta. Tada otpusti mnoštvo i uđe u kuću. Pristupe mu učenici govoreći: »Razjasni nam prispodobu o kukolju na njivi.« On odgovori: »Sijač dobroga sjemena jest Sin Čovječji. Njiva je svijet. Dobro sjeme sinovi su Kraljevstva, a kukolj sinovi Zloga. Neprijatelj koji ga posija jest đavao. Žetva je svršetak svijeta, a žeteoci anđeli. Kao što se kukolj sabire i ognjem sažije, tako će biti na svršetku svijeta. Sin će Čovječji poslati svoje anđele da pokupe iz njegova kraljevstva sve zavodnike i bezakonike i bace ih u peć ognjenu, gdje će biti plač i škrgut zubi. Tada će pravednici zasjati poput sunca u kraljevstvu Oca svojega.« »Tko ima uši, neka čuje!«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	80	Evo, Bog mi pomaže
ili	238	Dan Gospodnji
Otpjevni psalam:	str. 40	Ti si, Gospodine, dobar
Prinosna:	XV	Oče, primi žrtvu ovu
ili	316	Primi, Bože, ovu žrtvu
Pričesna:	242	O sveta gozbo
	188	Na Isusov se spomen sam
Završna:	189	O Oče skrajnje blagosti
ili	768	O divna Djevice

MOLITVA VJERNIKA

Braće i sestre, potrebiti Božjega Duha da bismo znali što i kako moliti, a po molitvi od sjemena postati žito za Božju žitnicu, s pouzdanjem se obratimo nebeskome Ocu ovim prošnjama:

1. Dobar gospodar dopušta da žito i kukolj rastu zajedno do vremena žetve. Daj da sveta Crkva na isti način bude strpljiva i milosrdna prema slabostima ljudi dok ih vodi obraćenju, molimo te.
2. Svim ljudima neprestano iskazuješ svoju dobrotu i milosrđe. Svojim Duhom prožmi papu, biskupe i svećenike da budu istinski uzori pravednosti i blagosti u svome poslanju, molimo te.
3. Zlo na razne načine ulazi u živote ljudi i razara međuljudske odnose. Zaštiti čovječanstvo od djelovanja Zloga te učvrsti mir i zajedništvo među narodima, molimo te.
4. Tvoj nas Sin poziva da rastemo u vjeri poput dobroga sjemena. Daj da naša vjera, ukorijenjena u tvojoj Riječi, svakodnevno sazrijeva te tako stvara obilje plodova za vječnost, molimo te.
5. Krist nas uči kako će pravednici zasjati poput sunca u tvome kraljevstvu. Daj da tvojom milošću svi pokojni budu pribrojeni svetima i uđu u radost tvoje vječne prisutnosti, molimo te.

Oče nebeski, iskazuješ nam svoje milosrđe, strpljivo nas vodiš prema punini života i pravedno sudiš prema našim djelima. Usliši molitve koje smo ti danas uputili te nas po svome Svetome Duhu učini dostojnima tvoga kraljevstva.

Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Svježina prispodoba

Ovaj nam Matejev odlomak donosi tri prispodobе i tumačenje prve među njima. Riječ je o prispodobama o kukolju, gorušičinu zrnju i kvascu. Svaka prispodoba počinje uvodom: »Kraljevstvo je nebesko kao...«. Isus u svijetu kojega dijeli sa svojim slušateljima opaža sličnosti s Kraljevstvom nebeskim i trudi se svojim slušateljima otvoriti oči ne bi li, opazajući svijet, i oni prepoznali obilježja i blizinu Kraljevstva nebeskoga. Ne iznosi im samo svoje prispodobе, nego ih nuka da se i sami daju u aktivno traženje slika koje bi im mogle progovoriti o nevidljivoj Kraljevstvu nebeskome. Tko ga hoće opaziti i prepoznati treba se vježbati u prispodobama. Čitanje svijeta kao jezika koji govori o Kraljevstvu nebeskome ima transformativnu snagu uma. Usmjeruje nas prema otkrivanju Stvoritelja u stvorenjima.

Prispodoba o kukolju govori nam o Božjem strpljenju i sudu svijeta. Otvara nam oči za mnoga oštra pitanja o supostojanju dobra i zla u svijetu. Istodobno budi nadu u konačni Božji sud u kojem će se razdvojiti dobro od zla. Razlog strpljenja sa zlom leži u brizi za dobro. Najveća opasnost kojoj ljudi uvijek iznova podlegnu leži u volji da odmah i sada iz svijeta iščupaju zlo. Ideje svijeta bez zla nanijele su najveća zla svijetu. Zlo uvijek iznova gurne ljude da u ime dobra započnu s njegovim čupanjem pa ih zlo u kratko vrijeme pretvori u vlastite počinitelje. Zaslijepljeni obmanama o svijetu bez zla pretvore se u sluge zla. Ova je prispodoba uputa o tome kako valja živjeti na dobar način u zlu okruženju. Dobar život nije nadasve u borbi protiv zla. On je u trudu da dobro izraste unatoč zlu. Najučinkovitiji način borbe protiv zla je u trudu oko dobra. Strah nerazlikovanja dobra od zla valja otkloniti povjerenjem u konačni sud koji će pokazati tu razliku, razdvojiti dobro od zla, dobro sabrati, a zlo spaliti.

Prispodoba o zrnju gorušičinu govori o snazi malih početaka. To se posebno ističe u svijetu koji slavi velike brojke, vidljive uspjehe i spektakularne početke. Velike stvari često počinju neprimjetno i skrovito. Kraljevstvo Božje ne dolazi sa silinom. Više naliči gorušičinu zrnju.

Dok prispodoba o gorušičinu zrnju govori o malom sjemenu koje izrasta u stablo, prispodoba o kvascu govori o promjeni koja se događa iznutra. Bez velikih riječi i spektakularnih događaja pojedinac može iznutra utjecati na svoju okolinu i mijenjati je. Tako je počelo kršćanstvo u nevažnoj rimskoj pokrajini, s nekoliko običnih ribara i u kratko vrijeme preobrazilo cijelo Rimsko carstvo. Tako su počeli mnogi pokreti i u Crkvi i izvan nje.

Ove su prispodobе primjenjive na različita područja našega života i aktualne su u našem svijetu koji se brzo mijenja.

U odgoju djece i mladih valja razlikovati kukolj od pšenice, ali i biti strpljiv s njihovim rastom. Strpljenje je često bolji način odgoja od volje da svako zlo iščupamo i srežemo u korijenu. Sličnost kukolja i žita naliči elementarnim neznanjima i nesposobnosti razlikovanja dobra od zla u godinama rasta i zrenja. Dugotrajno strpljenje u odgoju omogućuje mladim ljudima da dozore do sposobnosti razlikovanja žita od kukolja.

U međuljudskim odnosima pojedinac može unijeti promjene koje naliče onome što čini kvasac u brašnu. Netko se ne gubi u borbama protiv loših navika drugih ljudi niti se trudi iskorijeniti svaku manu svojih bližnjih. Jednostavno se trudi živjeti dobro, činiti ono što smatra ispravnim i dobrim i s vremenom se oko njega počnu događati promjene.

I u odnosu prema samome sebi ove prispodobе pomažu shvatiti kako je naše srce njiva na kojoj je posijano i žito i kukolj. Potrebno je učiti strpljenje sa

samim sobom. Rast do zrelosti traži i strpljenje i poniznost. Umisлити da smo zreli u početnim fazama duhovnosti jednako je nerealno kao i smatrati sebe višim ili boljim od drugih bez realnog životnog iskustva i prolazaka kroz životne kušnje.

Ako ove prispodobе primijenimo na naše probleme s digitalnim svijetom, one nam i tu unose jasnoću. U digitalnom se svijetu istinite i lažne informacije miješaju i pokazuju zajedno. Istim kanalima do nas dolaze istinite i korisne informacije kao i manipulacije i lažne vijesti. Često ih nije lako razlikovati. I u digitalnom se svijetu valja čuvati prebrzih i oštrih osuda i riječi. Upravo se u digitalnom svijetu često događaju povrede, sramoćenja i prikazivanja drugih, a da ne opazimo razliku kukolja i žita i da nemamo strpljenja dok se u istinitom svjetlu pokaže ono što smo prebrzo osudili. Digitalni svijet ima svoje algoritme, neprijatelje koji siju noću i u pozadini naših dobrih nakana i želja stvaraju ovisnosti, podjele i neprijateljstva, a da nismo primijetili ni kako ni kada je kukolj posijan. I u digitalnom svijetu male vijesti, slike, informacije mogu djelovati kao gorušičino zrno ili kvasac.

Tumačenje prispodobе o kukolju višestruko je korisno. Ovdje Isus prevodi prispodobu. Daje nam ključ razumijevanja povijesti i poučava nas strpljenju, povjerenju i trudu oko dobra makar se činilo neznatno i malo.

John Everett Millais, *Prispodoba o sijaču kukolja u žitu*, 1885.

Kada se vjernici nedjeljom sabere oko Riječi i stola Gospodnjega, ove im prispodobе unose svjetlo u njihove konkretne živote i odnose. Otkrivaju da su njihova pitanja i stara i uvijek nova i da je Božja Riječ i svjetlo i hrana za njihov duh i odnose. Razumjeti Isusove prispodobе znači moći ih primijeniti na uvijek nove životne situacije te osjetiti poziv da i sami u svijetu tražimo svježе slike blizine nevidljivoga Kraljevstva nebeskoga.

Ante Vučković

Sedamnaesta nedjelja kroz godinu

ULAZNA PJESMA

Bog je u svom svetom prebivalištu, Bog što u svom domu ujedinjuje svoj narod: on daje moć i silu narodu svome. (Ps 68,6-7:36)

ZBORNA MOLITVA

Bože, zaštitio i uzdanje naše, bez tebe ništa nije valjano, ništa sveto. Umnoži nad nama svoje milosrđe da se po tvom promislu i vodstvu tako služimo zemaljskim dobrima te srcem prionemo za nebeska. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, prinosimo ti darove dobivene od tvoje darežljivosti, da nam po tvojoj milosti posvete svagdašnji život i dovedu nas u vječnu radost. Po Kristu.

Prvo čitanje 1Kr 3,5-12

Tražio si pronicavost.

Čitanje Prve knjige o Kraljevima

U one dane: Gospodin se javi Salomonu noću u snu. Bog reče: »Traži što da ti dadem.« Salomon odgovori: »Gospodine, Bože moj, ti si učinio kraljem slugu svoga na mjesto moga oca Davida, a ja sam još sasvim mlad te još ne znam vladati. Tvoj je sluga usred naroda koji si izabrao; naroda brojnog, koji se ne da izbrojiti ni popisati. Podaj svome služi pronicavo srce da može suditi tvom narodu, razlikovati dobro od zla, jer tko bi mogao upravljati tvojim narodom koji je tako velik!« Bijaše milo Gospodinu što je Salomon to zamolio. Zato mu Gospodin reče: »Jer si to tražio, a nisi iskao ni duga života, ni bogatstva, ni smrti svojih neprijatelja, nego pronicavost u prosuđivanju pravice, evo učinit ću po riječima tvojim: dajem ti srce mudro i razumno, kakvo nije imao nitko prije tebe niti će ga imati itko poslije tebe.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 119,57.72.76-77.127-130

Pripjev: O, kako ljubim zakon tvoj, Gospodine!

Dio je moj, Gospodine – rekoh – da tvoje čuvam riječi.

Draži mi je zakon usta tvojih no tisuće zlatnika i srebrnika.

Tvoja ljubav nek mi bude tješiteljicom po obećanju koje si dao služi svom.

Nek dođe na me milosrđe tvoje da poživim, jer zakon tvoj moja je naslada.

Stoga ljubim zapovijedi tvoje više no zlato, zlato čisto.

Zato hodim po odredbama tvojim, mrski su mi svi lažni putovi.

Divna su tvoja svjedočanstva, stoga ih čuva duša moja.

Objava riječi tvojih prosvjetljuje, bezazlene urazumljuje.

Drugo čitanje Rim 8,28-30

Predodredi nas da budemo suobličeni slici Sina njegova.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Rimljanima

Braćo! Znamo da Bog u svemu na dobro surađuje s onima koji ga ljube, s onima koji su odlukom njegovom pozvani. Jer koje predviđje, te i predodredi da budu suobličeni slici Sina njegova te da on bude prvorodenac među mnogom braćom. Koje pak predodredi, te i pozva; koje pozva, te i opravda; koje opravda, te i proslavi.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja usp. Mt 11,25

Blagoslovljen da si, Oče, Gospodaru neba i zemlje, što si otajstva Kraljevstva objavio malenima.

Evanđelje Mt 13,44-52

Proda sve što ima i kupi onu njivu.

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme: Reče Isus mnoštvu: »Kraljevstvo je nebesko kao kad je blago skriveno na njivi: čovjek ga pronade, sakrije, sav radostan ode, proda sve što ima i kupi tu njivu.

Nadalje, kraljevstvo je nebesko kao kad trgovac traga za lijepim biserjem: pronade jedan dragocjeni biser, ode, rasproda sve što ima i kupi ga.

Caspar Luyken,
Prispodoba o skrivenom blagu, 1708.

PRIČESNA PJESMA

Blagoslivljaj, dušo
moja, Gospodina i
ne zaboravi
dobročinstava
njegovih!
(Ps 103,2)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, primili smo
pričest, spomendar muke
tvoga Sina. Molimo te da
nam bude na spasenje što
nam je u svojoj neiskazanoj
ljubavi on darovao. Koji živi.

Nadalje, kraljevstvo je nebesko kao kad mreža bačena u more zahvati svakovrsne ribe. Kad se napuni, izvuku je na obalu, sjednu i skupe dobre u posude, a loše izbace. Tako će biti na svršetku svijeta. Izići će anđeli, odijeliti zle od pravednih i baciti ih u peć ognjenu, gdje će biti plač i škrgut zubi. Jeste li sve ovo razumjeli?« Odgovore mu: »Jesmo.« A on će im: »Stoga svaki pismoznancu upućen u kraljevstvo nebesko sličan je čovjeku domaćinu koji iz svoje riznice iznosi novo i staro.«

Kad Isus završi sve ove prispodobе, ode odande.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	81	Bog je u svom svetom hramu
ili	224	Oče naš dobri
Otpjevni psalam:	ŽV 7/2011	O kako ljubim zakon tvoj
Prinosna:	XVI	Nosimo dare
ili	224.3	Darove ove
Pričesna:	248-256	Zdravo Tijelo
	186	Sva ljubavi mi, Isuse
	140	Dobro je slaviti Gospodina
Završna:	175	O Srce, Sina Božjega
ili	616	Ljiljane bijeli

MOLITVA VJERNIKA

Biti dionikom kraljevstva nebeskog u vječnosti, smisao je života svakoga kršćanina. Stoga se puni pouzdanja obratimo svome nebeskom Ocu iskrenim prošnjama:

1. Na čelo svete Crkve postavio si slugu svoga, papu Lava. Obdari ga mudrim i razumnim srcem da nepokolebljivo vodi tvoju Crkvu u ovim izazovnim vremenima, molimo te.
2. Svećenici su Kristovi suradnici u poučavanju vjernoga puka. Učvrsti ih u nastojanju da vjernicima mudro i razborito znaju protumačiti Sveto pismo, molimo te.
3. Poljoprivrednici diljem svijeta s ljubavlju uzgajaju hranu. Blagoslovi njihove usjeve te im podari obilje sunca i kišu u pravo vrijeme kako bi njihov trud i rad urodio mnoštvom plodova, molimo te.
4. Razne ponude materijalnih dobara često nas zaveđu da trošimo bez mjere. Podaj nam spoznati naše istinske životne potrebe te svoje vrijeme i novac ulagati u ne prolazne vrijednosti, molimo te.
5. Na kraju života suditi će nam se po našim djelima. Daj da u ovome životu vjerno slijedimo put dobra i ljubavi da bismo zadobili vječni mir u tvome nebeskom kraljevstvu, molimo te.

Oče nebeski, izrekli smo ti ove iskrene prošnje u svoj zahvalnosti za svako uslišanje. Daj da te uvijek i nadalje ljubimo da bismo zavrijedili biti dionicima tvoje vječnosti i u punini osjetili milost tvoje neizmjerne ljubavi.

Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Učenik kraljevstva nebeskoga

Biblijska povijest, posebno kada je riječ o izraelskim kraljevima, u središte stavlja njihov odnos s Bogom. Veličina nekoga kralja ne mjeri se po njegovim političkim, ekonomskim i vojnim uspjesima, nego po tome je li njegovo srce ostalo privrženo pravome Bogu. Ako je kraljevo srce bilo po Božjem srcu, to je bila garancija općega blagostanja naroda. Kada je riječ o kralju Salomonu, Davidovu sinu, znamo da je njegova vladavina nažalost krenula u dekadentnom smjeru, jer je zbog ženidbe sa strankinjama iz političkih razloga postupno tonuo u idolopoklonstvo. Ipak, njegov početak bio je dobar, o čemu govori današnje prvo čitanje iz Prve knjige o kraljevima.

Pouka dobrog početka

U prvim danima svoje vladavine Salomon je u svetišću u Gibeonu prinio tisuću žrtava paljenica. Te noći ukazao mu se u snu Gospodin i rekao: »Traži što da ti dadem« (1Kr 3,5). Salomon je tada pokazao mudrost kakva se inače susreće kod razboritih mladića, koji su jednako svjesni i svojih ograničenja i odgovorne uloge u društvu. Zatražio je od Boga pronicavo srce kako bi mogao dobro upravljati narodom koji je velik i brojčan. Bogu se svidjela njegova molitva, što znači da je bila dobra i sukladna s Božjom voljom, a takve molitve Bog uslišava.

Salomon nije nastupio kao bahati vladar koji netom što je osvojio vlast misli da može upravljati narodom kako sam hoće, nego je ponizno tražio Božju mudrost, koja je potrebna onomu tko ima najodgovorniju službu u narodu.

Poruka današnjega prvoga čitanja tu završava, ali u širem biblijskom kontekstu ovaj događaj služi i kao upozorenje: dobar početak ne jamči dobar završetak ako se čovjek ne trudi kontinuirano ići Božjim putem (usp. 1Kr 11,9-11; Mt 24,13).

Bog surađuje s nama

Odlomak iz Pavlove Poslanice Rimljanima, koji čitamo u drugom čitanju, služi kao nastavak poruke s početka Salomonove vladavine. Govoreći o kršćanskom životu u Duhu, Pavao ističe kako Bog u svemu surađuje s onima koji ga ljube. Njegov način izražavanja izgleda složen, jer se na prvi pogled čini kao da govori o unaprijed određenoj sudbini čovjeka. Međutim, Pavao ovdje ne govori o pojedinačnom predodređenju nekoga konkretnog čovjeka, nego o Božjem naumu spasenja kao procesu: Bog poziva, opravdava i vodi čovjeka prema punini života (usp. Rim 8,29-30; Ef 1,4-5). Drugim riječima, »predviđeni« i »predodređeni« su svi oni koji prihvaćaju Božji poziv i nastoje se suobličiti slici njegova Sina Isusa Krista (usp. Rim 8,29; 2Kor 3,18). Takve Bog opravdava, jer po Kristu ulaze u pravi sinovski odnos s njim (usp. Rim 5,1; Gal 4,4-7), i proslavlja ih, jer već sada svojim životom očituju njegovu prisutnost u svijetu (usp. Mt 5,16; Kol 3,3-4).

Važno je ustrajati kao učenik

U odlomku iz današnjega Evanđelja očekivano govori sam Isus Krist. Obraća se svojim slušateljima nizom prispodoba koje su sabrane u trinaestom poglavlju Evanđelja po Mateju, ali su izrečene u dvama različitim ambijentima. Jedan dio prispodoba, koje su sve na svoj način povezane sa sjemenom Isus je, stojeći u lađi, ispričao mnoštvu koje je stajalo na obali Galilejskoga mora (usp. Mt 13,1-9; 13,31-33). Nakon toga je napustio mnoštvo i drugi dio prispodoba izložio samo učenicima koji su mu se pridružili u kući (usp. Mt 13,36).

Iz toga drugoga dijela čitamo odlomak u današnjem evanđelju. Stoga možemo primijetiti da uvodna rečenica »U ono vrijeme: Reče Isus mnoštvu« koju u ovom slučaju nalazimo u lekcionaru, ne odgovara

James Tissot, *Prispodoba o skrivenom blagu*, 1886. – 1894.

u potpunosti užem kontekstu Matejeva evanđelja, jer se u ovom dijelu Isus obraća samo učenicima koji su s njim u kući. Iako to preciziranje nije presudno za razumijevanje biti njegove poruke, koja je upućena svima, ono nam ipak može pomoći da dublje zahvatimo u onu duhovnu riznicu Pisma o kojoj Isus govori na kraju niza prispodoba. Kada su ušli u kuću, učenici su najprije zamolili Isusa da im objasni prispodobu o kukolju na njivi, koju je prethodno ispričao mnoštvu na obali Galilejskoga mora (usp. *Mt* 13,36-43). To tumačenje nije sadržano u današnjem liturgijskom odlomku, nego slijed kratkih usporedbi u kojima Isus kraljevstvo nebesko prispodobljuje blagu skrivenom na njivi, dragocjenom biseru zbog kojega trgovac prodaje sve što ima, te ribarskoj mreži koja zahvaća svakovrsnu ribu, od koje se dobra sabire, a loša odbacuje (usp. *Mt* 13,44-50). Sve te usporedbe prenose poruku kako je kraljevstvo nebesko najveće i jedino istinski vrijedno blago koje čovjek može otkriti i steći.

Nakon što je upitao svoje učenike jesu li sve to razumjeli, a oni odgovorili da jesu, kaže im Isus: »Stoga svaki pismoznac upućen u kraljevstvo nebesko sličan je čovjeku domaćinu koji iz svoje riznice iznosi

ново i staro« (*Mt* 13,52). Radi boljšeg razumijevanja posegnimo i za izvornim grčkim tekstom. Naime, čini nam se važnim istaknuti da izraz koji prevodimo riječima »upućen u kraljevstvo nebesko« na grčkom glasi: μαθητευθεὶς τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Tu pak primjećujemo da riječ μαθητευθεὶς doslovno znači »onaj koji je postao učenik«. Stoga cijeli taj izraz možemo razumjeti kao: »onaj koji je postao učenik kraljevstvu nebeskom«. Drukčije rečeno, radi se o učeniku kojemu je učitelj kraljevstvo nebesko.

Takav je učenik uspoređen s pismoznancem koji je sličan domaćinu koji iz svoje riznice iznosi novo i staro. Povezanost novoga i staroga, koji se nalaze u istoj riznici, upućuje na vrijednost i novoga i staroga, ali i na kontinuitet koji između njih postoji. U ovom kontekstu taj kontinuitet između novoga i staroga možemo shvatiti kao ustrajnost koja je potrebna učeniku kako bi vjerno slušao svoga učitelja i od njega nešto naučio.

Onaj učenik koji ne samo da jednom otkrije vrijednost kraljevstva nebeskoga, nego od njega trajno uči i ostane mu vjeran do kraja života, mudriji je od Salomona, jer nije samo dobro počeo, nego je, u suradnji s Bogom, i dobro završio.

Domagoj Runje

Osamnaesta nedjelja kroz godinu

ULAZNA PJESMA

O Bože, spasi me,
Gospodine, u pomoć
mi pohitaj! Ti si pomoć
moja i spasitelj:
Gospodine, ne kasni!
(Ps 70,2.6)

ZBORNA MOLITVA

Gospodine, vođo i stvoritelju
naš, mi se tobom ponosimo.
Nek nad nama bude tvoja
dobrota. Obnovi u nama što
je tebi drago i sačuvaj što si
obnovio. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Posveti, molimo,
Gospodine, ovaj prinos
i primi našu unutar-
nju žrtvu: učini da ti
postanemo vječnim
darom. Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Ja sam kruh života,
govori Gospodin:
Tko dolazi k meni, neće
ogladnjati; tko vjeruje
u mene, neće ožednjati
nikada. (Iv 6,35)

Prvo čitanje Iz 55,1-3

Čitanje Knjige proroka Izaije
Ovo govori Gospodin:
Svi vi koji ste žedni, dođite na vodu;
ako i nemate novaca, dođite!
Bez novaca i bez naplate kupite
i uživajte vino i mlijeko!
Zašto da trošite novac na ono što kruh nije
i nadnicu svoju na ono što ne siti?
Mene poslušajte, i dobro ćete jesti
i sočna ćete uživati jela.
Priklonite uho i k meni dođite,
poslušajte i duša će vam živjeti.
Sklopit ću s vama savez vječan,
savez milosti Davidu obećanih.
Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 145,8-9.15-18

Pripjev: Otvaraš ruku svoju, Gospodine,
i sitiš nas.

Milostiv je i milosrdan Gospodin,
spor na srdžbu, bogat dobrotom.
Gospodin je dobar svima,
milosrdan svim djelima svojim.

Oči sviju u tebe su uprte,
ti im hranu daješ u pravo vrijeme.
Ti otvaraš ruku svoju,
do mile volje sitiš sve živo.

Pravedan si, Gospodine,
na svim putovima svojim
i svet u svim svojim djelima.
Blizu je Gospodin svima koji ga prizivlju,
svima koji ga zazivaju iskreno.

Drugo čitanje Rim 8,35-37-39

*Nijedan stvor neće nas moći rastaviti
od ljubavi Božje u Kristu.*

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola
Rimljanima

Braćo! Tko će nas rastaviti od ljubavi
Kristove? Nevolja? Tjeskoba? Progonstvo?
Glad? Golotinja? Pogibao? Mač? U svemu
tome nadmoćno pobjeđujemo po onome koji
nas uzljubi.

Uvjeren sam doista: ni smrt ni život, ni
anđeli ni vlasti, ni sadašnjost ni budućnost,
ni sile, ni dubina ni visina, ni ikoji drugi stvor
neće nas moći rastaviti od ljubavi Božje u
Kristu Isusu Gospodinu našem.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja Mt 4,4b

Ne živi čovjek samo o kruhu,
nego o svakoj riječi što izlazi iz Božjih usta.

Evanđelje Mt 14,13-21

Jeli su svi i nasitili se.

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme:

Kad je Isus čuo za smrt Ivana Krstitelja,
povuče se odande lađom na samotno mjesto,
u osamu. Dočuo to narod pa pohrli pješice
za njim iz gradova. Kad on iziđe, vidje silan
svijet, sažali mu se nad njim te izliječi nje-
gove bolesnike.

Uvečer mu pristupe učenici pa mu reknu:
»Pust je ovo kraj i već je kasno. Otpusti dakle

Nep. autor, *Isus hrani pet tisuća ljudi*, oko 968.

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, ti nas
oživljuješ nebeskim darom:
prati nas stalnom ljubavlju
i učini dostojnima
vječnog otkupljenja.
Po Kristu.

svijet: neka odu po selima kupiti hrane.«
A Isus im reče: »Ne treba da idu, dajte im vi
jesti.« Oni mu kažu: »Nemamo ovdje ništa
osim pet kruhova i dvije ribe.« A on će im:
»Donesite mi ih ovamo.« I zapovjedi da mnoš-
tvo posjeda po travi.

On uze pet kruhova i dvije ribe, pogleda na
nebo, izreče blagoslov pa razlomi i dade kru-
hove učenicima, a učenici mnoštvu.
I jeli su svi i nasitili se. Od preteklih ulomaka
nakupiše dvanaest punih košara. A blagovalo
je oko pet tisuća muškaraca, osim žena i djece.
Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	238	Dan Gospodnji
ili	108	Kliči Bogu
Otpjevni psalam:	348.1, 3 i 5	O ljubavi tvojoj Gospodine
Prinosna:	XVI	Nosimo dare
ili	230	Darove prinesite
Pričesna:	186	Sva ljubavi mi, Isuse
	242	O sveta gozbo
	129	Blagoslivljat ću Gospoda
Završna:	259	Krist nas je sobom hranio
ili	754	Zastava nas sveta vodi

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, pozvani smo na gozbu života
u kojoj nas naš Otac dariva svojom riječju i
hrani kruhom spasenja. Odazovimo se nje-
govu milosnom daru te mu s pouzdanjem
izrecimo ove molitve:

1. Tvoja ljubav sabire vjerne u svetu Crkvu i
hrani je živom Riječi. Daj da Crkva vjerno
naviješta Evanđelje i svojim djelovanjem
svjedoči beskrajnu ljubav koju od tebe
prima, molimo te.
2. Tvoj je Sin pun suosjećanja liječio bolesne.
Ohrabri naše svećenike da budu vjerni slu-
žitelji tvoga ozdravljenja u pružanju nade i
utehe, molimo te.
3. Krist je umnožio kruh i ribe kako bi nahrenio
mnoštvo koje ga je slušalo. Potakni
odgovorne na vlasti da pravedno upravljaju
zemaljskim dobrima kako nitko ne bi trpio
glad i siromaštvo, molimo te.
4. Krist nas svakoga dana okuplja oko svoga
oltara i hrani kruhom života. Podari našoj
mjesnoj Crkvi milost da raste u jedinstvu,
vjeri i ljubavi te bude živi znak tvoje prisutnosti
među ljudima, molimo te.
5. Naši vjerni pokojni živjeli su u nadi da će
postići puninu života u vječnosti. Primi ih
u svoje nebesko kraljevstvo i obavij svojom
očinskom ljubavlju, molimo te.

Svemogući Bože Oče, nasitio si naša srca
nebrojenim blagoslovima. Poslušaj ove naše
molitve koje smo ti s povjerenjem izrekli te ih
u svojoj neizmjerljivoj dobroti usliši.

Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Kako danas biti pastir?

Kada klub koji simpatiziram izgubi neku važnu utakmicu bude mi žao, ali se brzo utješim promišljanjem: pa to je ipak samo sport, ili možda prvenstveno veliki biznis. Puno mi je teže bilo proživljavati kada su sa političke scene nasilno atentatima skidani ljudi koje smo s razlogom cijenili: Kenedyjevi, M. L. King, A. el Sadat, Ghandi... a pokušali su s-maknuti i papu Ivana Pavla II. ... Zapravo, čak sam manje žalio te velike ljude jer su oni ipak odigrali svoju proročku ulogu i nisu pali uzalud, a više sam žalio ovaj naš svijet koji je osiromašen likvidacijama tih ljudi pa i što je time pokazao da ih i ne zaslužuje.

Valjda su slične misli zaokupile Isusovo srce kad je čuo za smrt Ivana Krstitelja; ne tek zato što mu je bio rođak i po službi preteča, prethodnica, nego zbog okolnosti u kojima je Ivan smaknut bez suda i zakona, mimo svake pravde, u orgiji jedne zabave, zavodljivog plesa jedne djevojke i bijesne mržnje njezine matere, ali i bijedne sitne duše jednoga kralja-tiranina. Pala je nedužna glava čovjeka kojega je Isus ocijenio najvećim među rođenima od žene, a ostao je bez glave, kako netko duhovito reče, samo zato što ju je imao! Samo zato što je vjerno vršio službu proročku i glasno govorio istinu, dobacio je moćnicima u lice. Ovo je podmuklo ubojstvo toliko pogodilo Isusa da je osjetio poriv i potrebu pobjeći u samoću kako bi to prebolio.

Ali, ljudi mu nisu dopustili taj »luksuz«: dohrlili su sa svih strana tražeći njegovu pomoć i riječ utjehe. A on se valjda sjetio kako je jednom mladiću odrješito savjetovao: *Pusti mrtve neka pokapaju svoje mrtve, a ti propovjedaj Kraljevstvo!* I on je sada morao zaboraviti na mrtvog Ivana i posvetiti se živim ljudima koji su mu se smilili jer su bili »kao ovce bez pastira«. Pa ih je učio riječi života, pa im je bolesti (iz)liječio, a zatim ih i čudesno kruhom nahranio. Dakle, izliječio im je i nahranio dušu i tijelo.

Gledamo u zemlju umjesto u nebo

I danas se pred našim očima pruža isti prizor: silan svijet, osobito toliki mladi ljudi lutaju naokolo *kao ovce bez pastira*. Osobito u ovim ljetnim danima i noćima. Prije nekoliko dana, tj. noći, točno u jedan sat po ponoći, probudila me ružna dernjava nekog muškog glasa, razabrao sam njemački jezik. Kako je potrajalo, ustao sam se i otvorio prozor: točno pred mojim vratima leži u neprirodnom plozaju djevojka, a mladić – ne znaš tko je od njih dvoje pijaniji – agresivnom vikom pokušava je podići na noge. Kad sam se oglasio, nije se baš uznemirio, uporno me pita »du ju spik ingliš?« iako mu se ja obraćam na njemačkom, ponavlja mi da je to njegova »gerl-frojndin« koja ga ne sluša pa joj mora vikati. Čak ju je uspio podići i uspraviti, ali čim ju je pustio, ona je opet »ko mrtvo tijelo« pljusnula na pločnik. Napokon se ona uspjela podići i osloniti na crkvenu ogradu, a od njega sam izvukao odgovor da su smješteni u kampu Mina. Otišli su podupirući jedno drugo i vjerojatno je potrajalo dok su stigli do kampa. (A možda sam trebao – pomislio sam naknadnom pameću i savješću - kao onaj Milosrdni Samaritanac sići k njima, posjesti ih u svoj auto i povesti u taj njihov kamp...!)

Naši mladi, naravno, ne zaostaju previše za tim »svjetskim trendovima«: u osvit dana, osobito subote i nedjelje, uglavnom oko 5 sati, vraćaju se doma, razgovarajući i dozivajući se tako glasno kako usred bijela dana sigurno ne bi! (Jučer ujutro dvije naše domaće djevojke mogle su se čuti valjda čim su krenule s Rive pa dok nisu zamakle pored moje kuće... Prošle nedjelje, otprilike u istu uru, dva naša momka su se zabavila tako da je jedan od njih reklamnu tablu restorana zajahao preko ograde šimatorija; drugi ga je podržao komentaram kroz smijeh: Ča će ujutro reć don Stanko! U ton času »potrefio« sam se u kupatilu, ipak sam se suzdržao od javljanja.)

Juan de Espinal, *Isus hrani pet tisuća ljudi*, 1750.

Kako se ne sjetiti one sintagme »ovce bez pastira«?! Kako ne pomisliti da njihovi roditelji uglavnom mirno spavaju, a tek poneki, uglavnom majke, zabrinuti bdiju, a kad čuju da im dijete napokon dolazi doma, moraju se pretvarati da spavaju. A što reći, ili barem promišljati, o onim roditeljima – čini se da ih je sve više – koji za takve »utakmice« svoju djecu treniraju već u juniorskoj i pionirskoj kategoriji pa mirno sjede pred kafićima do sat-dva po ponoći dok im djeca nižih razreda čak i predškolske dobi okolo vrludaju. Upitam ih onako za šalu do kada imaju izlaz, a oni mi bezazleno odgovore: Kad mama i tata krenu doma, javit će nam se! Eto, ipak nisu - ovce bez pastira! Samo je pitanje vremena kada ti »pastiri« neće više smjeti ni dozivati svoje ovčice, kamoli im naređivati do kada moraju biti doma!

Možda bi mi sada netko htio doviknuti: A što ti činiš, osim što registriraš i kritiziraš?

Vjerojatno bih mogao i trebao učiniti više i bolje. Ali: ako sam pozvan biti duhovni pastir, ipak se ne želim pretvoriti u psa čuvara od čijega će lajanja djeca početi bježati i skrivati se.

Ipak, nakon svega: Nije li licemjerno toliko kritizirati mlade? Oni su naša slika i naš proizvod, nas starijih, prvenstveno svojih roditelja. Čak su još uvijek bolji nego što bismo smjeli očekivati.

Apostoli rekoše: »Pust je ovo kraj... Otpusti svijet!« Tako bismo i mi, svatko na svoj način, htjeli »oprati ruke« od problema naših mladih. A Isus nam naređuje: »Dajte im vi jesti!« Ali, za to nam treba poput njega »pogledati na nebo«. Kad bismo nosili u sebi pravu ljubav Božju, čudesa bismo činili. I vi i ja! Ali kako da nahranimo djecu ako smo sami duhovno izgladnjeli? Neka nam se Bog smiluje! I nama i njima!

Stanko Jerčić

Preobraženje Gospodinovo

ULAZNA PJESMA

U sjajnom se oblaku
ukaza Duh Sveti, i začu se
Očev glas: Ovo je Sin moj,
Ljubljeni! U njemu mi sva
milina! Slušajte ga!
(Usp. Mt 17,5)

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti si u Kristovu preobraženju potvrdio
otajstva naše vjere svjedočanstvom Zakona
i proroka i unaprijed pokazao naše
božansko posinjenje. Daj da slušamo glas
tvoga ljubljenoga Sina te zavrijedimo biti
njegovi subaštinici. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Posveti, Gospodine,
molimo, ove darove
Preobraženjem svoga Sina.
Obasjaj nas njegovim
svjetlom, i očisti od grijeha.
Po Kristu.

Prvo čitanje Dn 7,9-10.13-14

Odišlo mu bijelo poput snijega.

Čitanje Knjige proroka Daniela

Gledao sam: Prijestolja bjehu postavljena i
Pradavni sjede. Odišlo mu bijelo poput sni-
jega; vlasi na glavi kao čista vuna. Njegovo
prijestolje kao plamenovi ognjeni i točkovi
kao žarki oganj. Rijeka ognjena tekla, izvirala
ispred njega. Tisuću tisuća služahu njemu,
mirijade stajahu pred njim. Sud sjede, knjige
se otvoriše.

Gledah u noćnim viđenjima i gle s obla-
cima nebeskim dolazi kao Sin Čovječji. On
se približi Pradavnome i dovedu ga k njemu.
Njemu bi predana vlast, čast i kraljevstvo,
da mu služe svi narodi, plemena i jezici.
Vlast njegova vlast je vječna, nikada neće
proći, kraljevstvo njegovo vječno, nikada
propasti neće.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 97,1-2.5-6.9

Pripjev: Gospodin kraljuje, Svevišnji
– nad svom zemljom.

Gospodin kraljuje: neka kliče zemlja,
nek se vesele otoci mnogi!
Oblak i tama ovijaju njega,
pravda i pravo temelj su prijestolja njegova.

Brda se tope pred Gospodinom kao vosak,
pred vladarom sve zemlje.
Nebesa navješćuju pravednost njegovu,
svi narodi gledaju mu slavu.

Ti si, Gospodine, Svevišnji –
– nad svom zemljom,
visoko, visoko nad bozima svima.

Drugo čitanje 2Pt 1,16-19

Taj Glas s neba čusmo.

Čitanje Druge poslanice svetoga Petra apostola
Predragi! Nismo vam navijestili snagu i
Dolazak Gospodina našega Isusa Krista slije-
deći izmudrene priče, nego kao očevici nje-
gova veličanstva. Od Oca je doista primio čast
i slavu kad mu ono od uzvišene Slave doprije
ovaj glas: »Ovo je Sin moj, Ljubljeni moj, u
njemu mi sva milina!« Taj glas, koji s neba
dopiraše, čusmo mi koji bijasmo s njime na
Svetoj gori. Tako nam je potvrđena proročka
riječ, te dobro činite što uza nju prijanjate kao
uza svjetiljku što svijetli na mrklju mjestu –
dok Dan ne osvane i Danica se ne pomoli u
srcima vašim.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja Mt 37,5c

Ovo je Sin moj Ljubljeni!
U njemu mi sva milina! Slušajte ga!

Evanđelje Mt 17,1-9

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme uze Isus sa sobom Petra, Jakova
i Ivana, brata njegova, te ih povede na goru
visoku, u osamu, i preobrazi se pred njima. I
zasja mu lice kao sunce, a haljine mu posta-
doše bijele kao svjetlost. I gle: ukazaše im se
Mojsije i Ilija te razgovarahu s njime. A Petar
prihvati i reče Isusu: »Gospodine, dobro nam
je ovdje biti. Ako hoćeš, načinit ću ovdje tri
sjenice, tebi jednu, Mojsiju jednu i Iliju jednu.«

Dok je on još govorio, gle, svjetao ih oblak
zasjeni, a glas iz oblaka govoraše: »Ovo je

Iordan Feodor,
Preobraženje Gospodinovo, 1835.

PRIČESNA PJESMA

Kad se Krist
očituje, bit ćemo
njemu slični, jer
vidjet ćemo ga
kao što jest.
(1Iv 3,2)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, daj da nas ova
pričest promijeni na sliku
Isusa Krista, čiju si slavu
očitovao čudesnim
preobraženjem.
Koji živi.

Sin moj, Ljubljani! U njemu mi sva milina! Slušajte ga!« Čuvši glas, učenici padoše licem na zemlju i silno se prestrašišše. Pristupi k njima Isus, dotakne ih i reče: »Ustanite, ne bojte se!« Podigoše oči, ali ne vidješe nikoga doli Isusa sama.

Dok su silazili s gore, zapovjedi im Isus: »Nikomu ne kazujte viđenje dok Sin Čovječji od mrtvih ne uskrsne.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	75.4	U sjajnom se oblaku
ili	207	Prigni se svako koljeno
Otpjevni psalam:	ŽV 5/2007 ili 7/2009	Gospodin kraljuje
Prinosna:	211	Isus Krist je slika Božja
ili	218	Nebom glasi odjekuju
Pričesna:	184 ili 283	Ti divni Kralj si nebesnik
	201	O svjetlo duša, Isuse
	178	Ti Kriste
	185	O Isuse, nebasa sjaj
Završna:	753	Do nebasa
il	175.2	U tebi ljubav gori, sja

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, na gori preobraženja, Kristovi su učenici svjedočili njegovu božanstvu, a Očev ih je glas ohrabrio u vjeri. I mi se skrušimo i ponizna srca zamolimo svemogućega Boga Oca da nas uputi u istinu vjere:

1. U Kristovu preobraženju sve ljude pozivaš da ga slijede. Daj da Crkva svojim djelovanjem i svjedočanstvom vjere neprestano upućuje na slušanje tvoje Riječi, molimo te.
2. Apostoli su na svetoj gori postali svjedoci Kristova veličanstva i njegove božanske slave. Daj da svećenici hrabro i vjerodostojno naviještaju Krista te ljude vode k susretu s njime, molimo te.
3. Mnogi narodi žive u tami ratova, nemira i nesigurnosti. Svjetlom preobraženoga Krista rasvijetli razum odgovornih da se zalažu za mir i dostojanstven život svakoga čovjeka, molimo te.
4. U svojoj smo ljudskoj grešnosti potrebiti preobrazbe života. Neprestano nas potiči na obraćenje da bismo iz dana u dan rasli u dobroti, vjeri i ljubavi, molimo te.
5. Naši su pokojni u ovozemnom životu tražili Kristovu prisutnost. Iskaži im svoje milosrđe te podari milost blizine preobraženoga Krista u vječnosti, molimo te.

Bože, Oče svemogući, ti si na gori preobraženja objavio slavu svoga ljubljenoga Sina i apostole ohrabrio da ga slijede. Usliši naše molitve koje smo ti izrekli ponizna srca te i nas učvršćuj u vjernosti tvome Sinu.

Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Isusovo preobraženje

Današnje Evanđelje otkriva nam Isusa kao vrhunskog pedagoga, onoga koji je cijeli život posvetio čovjeku. Naime, Isus je vrlo brzo shvatio kako postoje različite vizije njegova zemaljskog poslanja: osim Očeva plana spasenja postoje i drugi planovi koje najbliži učenici imaju s Isusom. Isus stoga pokušava učenike poučiti naravi svoga poslanja i pravom životu. Pravi život ne sastoji se samo od lijepih trenutaka, već i od onih manje lijepih pa i ružnih. Ukratko, uz radost i uspjeh u životu redovito dolaze žalost i neuspjeh. Kako Biblija tako i ljudsko iskustvo svjedoči da se do proslave uskrsnuća ne dolazi drugačije doli preko križa. No, čim Isus spomene tu drugu, težu stranu vlastitog poslanja i života, za uši manje lijepu, a za život neugodnu, učenici se pokolebaju. Već i nakon prvog navještaja muke – da »*Sin čovječji treba trpjeti*« – počeli su sumnjati u sve ono lijepo što je Isus činio. Bogu pripada slava, a ne patnja, čast, a ne poniženje, smatrali su oni.

Vidjevši da ne ide s govorom – Isus mijenja taktiku. Vodi trojicu najodanijih učenika u osamu, na planinu i preobrazi se pred njima. Pokazuje im proslavljeni oblik novog života; ono što ih čeka nakon smrti. Pokazuje im time da se isplati žrtvovati jer uslijedit će nagrada. Pretpostavljajući kako to nije dosta kao »jamci« i predstavnici kontinuiteta ukazuju im se proroci Mojsije i Ilija. Konačno i sam Bog se uključuje govoreći: »*Ovo je Sin moj, Ljubljeni! Slušajte ga!*« Učenici su ostali potpuno zapanjeni. Kao kad se uslijed tmurnog vremena odjednom ukaže sunce i svojim snažnim zrakama učini kao da se nalazimo na sasvim drugom mjestu, tako se i njima dogodilo. Isusov božanski sjaj ostavio ih je bez riječi. Doduše, Petar je nešto govorio ali, kako sveti pisac priznaje, sav se pogubio od zaprepaštenja. Svakako, željeli su da taj trenutak potraje što duže. Osjetili su se dionicima onoga što

Bog u Kristu priprema svima. To iskustvo bilo im je potrebno da shvate i prihvate Isusovo spasiteljsko poslanje.

Smisao preobraženja

Preobraženje na visokoj gori otkriva izabranim učenicima Isusov božanski identitet. Dogodilo se to na putu prema Jeruzalemu gdje će Isus podnijeti muku i smrt, ali i uskrsnuti. Sjetimo se da od navedene trojice apostola dvojica, Petar i Ivan, prvi dolaze na grob Isusov i da »onaj drugi učenik« (Ivan) nakon što je vidio otvoren grob i povoje gdje leže »vidje i povjerova« (Iv 20,9). Čini se da je kod Ivana ili obojice apostola tu proradila svijest, odnosno sjećanje na događaj preobraženja koji je nagovijestio uskrsnuće. Isus im je u preobraženju pokazao nagradu, ponudio predokus uskrsnuća, ali nije ih oslobodio zahtjevnosti svjedočenja. »Proslava« na brdu bila je samo kratko ohrabrenje za još odanije služenje u podnožju, na egzistencijalnim periferijama života (papa Franjo). Isus je i nakon uskrsnuća strpljivo i neumorno upućivao učenike na izgradnju Božjeg, a ne zemaljskog kraljevstva. Umjesto na izvanredne stvari usmjeravao ih na sasvim redovite, svakodnevne »stvari« koje oplemenjuju. Umjesto spektakla i moći upućivao ih na predano služenje i brigu za sve stvoreno.

Smisao vjere je preobraženje čovjeka, njegova istinska unutarnja promjena. Vjera, ako je prava, podrazumijeva proces preobrazbe, a ne samo dosljedno vršenje određenih obreda. Ona je dar, milost, odnos s Bogom koji osobu vodi ka nutarnjoj slobodi i radosti. Osim toga, ona oduševljava za susret s Bogom i drugim ljudima. Vjera je dijaloška stvarnost koja podrazumijeva razgovor, strpljenje u odnosu prema drugima i Bogu. Ona nije jednom dana kao zaokružen »proizvod« već se strpljivo gradi korigirajući usvojene

predrasude i dopuštajući Bogu da vodi »glavnu riječ«. Na taj način vjera uklanja prepreke i priprema put do Boga – u vlastitom srcu i u srcu drugog čovjeka. No ta unutarnja preobrazba traži i vanjski prostor u kojemu može nicati – a taj prostor danas nije slobodan.

Prepreke evangelizaciji

Možda su predrasude i lažne ideje danas najveća zapreka prihvaćanju evanđelja. Naime, možemo propovijedati sa svim žarom jednog reformatora i svejedno pridobiti samo nekoliko ljudi ako dopustimo da kolektivnu misao jednog društva kontroliraju ideje koje smatraju kršćanstvo samo bezopasnom iluzijom (John Machen). Nažalost, to se i događa: narativi koje širi popularna kultura već dugo oblikuju stvarnost puno više od evanđelja. To hoće reći da su temelji na kojima ljudi grade svoje odluke već definirani izvan kršćanskog okvira i da se tu vjera više ne smije pretpostavljati. Druga prepreka obraćenju suvremenog svijeta predstavlja vjerovanje kako religija nema intelektualni značaj; možda je dobra za moral i zadovoljavanje čovjekovih emocionalnih potreba, ali ne postoji nešto poput religijskog znanja (Christopher Dawson). Drugim riječima, mnogi danas vide korisnost religije za psihi ili društvenu harmoniju, ali istovremeno niječu njezinu sposobnost da ponudi objektivnu istinu i spoznaju. To evangelizaciji stvara velike probleme. Stoga, dok se intelektualno ne razračunamo s lažnim idejama o tome da religija nema intelektualni značaj, imat ćemo skromne misionarske rezultate. Više nije dovoljno samo živjeti evanđelje – treba ga znati i argumentirati. Razum i vjera dva su krila koja vode čovjeka k Bogu i spoznaji svoje svrhe na zemlji (Ivan Pavao II.). Ni

Francesco Zuccarelli, *Preobraženje Gospodinovo*, 1788.

jedno od tih krila ne smije se zanemariti, tj. podrezati, već uvijek zahvaćati sve više i više tako da horizont spoznaje bude sve širi, a vjera sve plodnija djelima.

Riječ je dakle o uspjehu evangelizacije sekulariziranog društva i njezinim preduvjetima u našim okolnostima. Ako ljudi, osobito pod utjecajem suvremenih medija i popularne kulture u cjelini, poimaju kršćanstvo kao lijepu bajku, a Isusa kao izmišljenog, zabavnog lika onda može biti uzalud sve naše »razapinjanje« i sav naš govor o spasenju, naše pokore i dobra djela. Sve da se i na glavu stavimo ljudi će se još više smijati (kao u onoj poznatoj Kierkegaardovoj priči o klaunu i požaru u cirkusu) – jer nas percipiraju kao zabavljače koji o bajkama govore, a ne o egzistencijalnim stvarima. Stoga uz dobra djela, koja se, dakako, podrazumijevaju i koja su neophodna za poslanje Crkve, treba ustrajati i na argumentaciji o povišenom Isusu, njegovu jedinstvenom spasiteljskom djelu i njegovoj trajnoj mjerodavnosti za život čovjeka.

Ivica Jurić

Ti si, Gospodine, dobar

Otpjevni psalam za XVI. nedjelju kroz godinu – A

Miroslav Martinjak

Ant.

Ti si, Go - spo - di - ne, do - - bar i ra - do praš - taš.

Ps 86, 5-6. 9-10. 15-16a

1. Ti si, Gospodine, dobar i ra - do praš - taš, pun si ljubavi prema svima koji te za - zi - va - ju.
2. Svi narodi što ih stvori do - - - bi, Go - spo - di - ne, i klanjat će se te - - - bi, Go - spo - di - ne,
3. No ti si, Gospodine Bože, milosr - dan i blag, spor na srdžbu - sama lju - bav i vjer - nost.

1. Slušaj, Gospodine, molitvu mo - ju i pazi na glas moga va - pa - ja.
2. i slavit će ime tvo - je. Jer ti si velik i činiš čudes: ti si je - di - ni Bog.
3. Pogledaj na me i smiluj se me - ni; daj svome sluzi snage svo - je!

INFORMACIJE I NARUDŽBE:

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
Ksaverska cesta 12a, 10000 Zagreb • tel.: +385 (0)1 5635 050
e-mail: pretplata@hilp.hr • www.hilp.hr

CIJENA

26,00 €**Naručite novo izdanje****Božanskog časoslova
za Božji puk****isključivo na e-poštu:
narudzbe@hilp.hr**

Troškovi poštarine
nisu uračunati u cijenu.

**NOVO
IZDANJE!**

živo vrelo

List izlazi 13 puta godišnje. Cijena pojedinog primjerka: 2 €. Inozemstvo: 4,23 €; 7,08 USD; 7,08 CAD; 8,46 AUD

Godišnja pretplata: 26 €. Inozemstvo: 55 €; 92 USD; 92 CAD; 110 AUD • BiH, SRB, MNE: 40 €

Za pretplatnike s deset i više primjeraka odobravamo popust od 10%.

Uplate za Hrvatsku:

Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994

model plaćanja: 02 – poziv na broj: upisati pretplatnički broj

Uplate za inozemstvo:

Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994 – SWIFT: PBZGHR2X

Sva prava pridržana. Nijedan se dio liturgijsko-pastoralnog lista Živo vrelo ne smije umnožavati, fotokopirati, reproducirati ni prenositi u bilo kakvu obliku (elektronski, mehanički i sl.) bez prethodne pisane suglasnosti glavnog i odgovornog urednika.

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji